

מזאנים

שבועון לספרות, לביקורת ולדברי אמונות

יוצא על-ידי
אגודת הסופרים העברים
בארץ-ישראל

ה ת ו כ ן

- א. כצל חלף יום... שירים מתתיהו שהם
- ב. שנים ספור ד. קמחי
- ג. קונסטנטיין ברונר ד"ר מ. הראבן
- ד. "בית-אל" משכן המקובלים בירושלים ד"ר אריאל בכציון
- ה. מכתם אשר ברש
- ו. רשימות: שם ויפת יעקב קופליביץ
- ז. פרט:

- 1. משירת זמיר לתרועת מלחמה
- 2. סופו הטרגי של אמן יהודי
- 3. הסוגיה שכספיר
- ח. בשולי הגליון: הערה
- ט. ידיעות קלוב פא"ן
- י. בעולם הספרות: האמונות והתרבות
- יא. ספרים שנתקבלו במערכת
- יב. פילימון: בכפרי סין ובעריה ס. דלין

מלקט
דן

גליון

ט

(נט)

תל-אביב

ז' תמוז

תר"צ

מחיר המודעות	מחיר החתימה
עמוד שלם - 5 לא"י; חצי עמוד - 2.750 לא"י; רבע עמוד - 1.500 לא"י; 1/6 עמוד - 800 מ.ג; 1/16 עמוד - 500 מא"י.	בארץ-ישראל: לשנה 1 לא"י; לחצי שנה 500 מא"י
למודעות קבועות - הגחה מהמחירים הנ"ל לפי ההסכם עם ההנהלה.	בחוץ-לארץ: לשנה 6 דולרים; לחצי שנה 3 דולרים
המערכת אינה אחראית לתוכן המודעות וסגנון	מחיר גליון בודד בארץ-ישראל 20 מא"י; בח"ל 12 סנט

הכחובת: מאזנים, ת. ד. 50, תל-אביב, ארץ-ישראל
MOZNAYIM, P. O. B. 50, TEL-AVIV, Palestine
למלגמות: MOZNAYIM YAVNEHST. TEL-AVIV

בית המערכת: ת"א, רח' יבנה 19; ההנהלה: רח' יהודה הלוי 37

Tel-Aviv
Juli 3
1930

עישון בריא רק בסיגריות **מספרו**

20 סיגריות ב־30 מא"י **י ס מ ין** התוצרת האחרונה והחדשה
תעשנו ותוכחו

בהוצאת הועדה ההיסטורית של ברית "קבוץ גליות"

יצא לאור ונמצא למכירה

עשר שנות רדיפות

מגלת הגזרות על התנועה הציונית ברוסיה הסובייטית
 מאת **ל. צנציפר**

הספר מכיל 276 עמודים ובו חמשים ואחד צילום; המחיר בכריכת בד 250 מיל.

להשיג אצל הסוכנים הראשיים במי"ס "מוריה" ואצל כל מוכרי וסוכני הספרים.

יצא לאור "דברנו" חוברת ירחון ההסתדרות העברית, וינה, בעריכת י. גלרנטר ג'ד'

התוכן:

ש. ערנסט	יוסף טרומפלדור	טל	א) היות לאור גוים
י. קיהן	פרישמן האיטניס	מ. ליטר	ב) נעילת השערים
ש. אול חיות	צבי פרץ חיות	שלמה דרקסלר	ג) בהזית העברית
	בקורת:	ל. גנני	ד) במרכז ובהיקף (פיליטון)
	י. יוצרים ויצירות: א) טשרניחובסקי.		ספורים:
	ב) ברנר, ג) "במדרון" שלמה אורירבך	י. גלרנטר	ה) אורחת בבית פרחח
	כ) האני חקיבוצי ש. י. פינלס	י. טיגר	ו) מאין הפוגות (רשימה)
	כא) הרופא העברי ד"ר נ. מ.	מרדכי גוטסדינר	ז) לבדד (קטע מתוך ספור)
	כב) העתונות העברית בגולה דניאל פרסקי	משה שלאנגר	ח) בכפר (סוף)
	כג) אגב קריאה: א) "מסביב" ב) "החבר"		שירים:
	ג) "במולדת" ד) "הסלע" ש. בר-אבא	יעקב רמון	ט) עת אבואה
	כד) בתנועה:	מאיר מוהר	י) לקראת פלאים
	א) ההסתדרות הציונית באוסטריה ש. פיקר	אברהם רוזנצוויג	יא) תועים אנו
	ב) הועידה העברית בווינה יצהר	א. גרינשפן	יב) על קצה גבול ליל (משירי רילקה. תרגום)
	ג) העברית בגליציה ושלזיה גליצאי	י. צ. רמון	יג) שירות
	ד) מפעולות ההסתדרות. סדר ההרצאות		מסות:
	ה) אספה כללית של המזרחי וינה *	ד"ר יוסף האגר	יד) רשויות
	כה) סחור סחור	אבישי	טו) הבימה ודרכת
	כו) נתקבל במערכת *		

להזמין במנהלת "דברנו"
 WIEN IX, Liechtensteinstr. 80.

מחיר החוברת הכפולה 70 גרוש

קיאונים

שבועון לספרות, לביקורת ולדברי אמות

יוצא על-ידי
אגודת הסופרים העברים בארץ-ישראל

העורך: ר' בנימין

חבר המערכת: י. ליכטנבום

גליון ט' (נ"ט)

ירושלים – תל-אביב, ז' בתמוז, תר"ץ

שנה שניה

כצל חלף יום...

בקר

לא עת הכנה בשלוח: תרמל כל לב בשל חזון,
ומתחזות תחרות הדרכים ומנמר בגבול פלא-מחזו;
ומרם ייגה כל דבר: פרסם בלב להטרוזון
ותרני תוקב מפליגים בקמת הספחה ופחו.

גשתלשלה לי תפלת עמלים: שדי מחקי אל תגרע,
בדנגי וצמרי נהלני, במפחות של צער וששון – – –
הה, פתאם נהפדחה תפלת: שנותי בחשאי מלתעות תגרה
לבקר נצחון ובו בהפקד כל אפיל וחסן.

ואראה מבקר עד בקר פלש מרחק הנאלה,
ואאזון: ממחצב עד מחצב צנה פלא התיכל – – –
ולא אפרש למלזון-ליל בדרכי: למחזי הנדול ובלע,
לא אדפק על שצרי מקלטים: המקדש הממחשא פן יחל.

צהרים

...שלא לעדר בין אלה היודעים כל תורה על ברניה,
ובכל חוות ומשא שבעים וחרתרו גרון –
להחלץ יחידי וצמא ובחמלה לרחוקים ובזומים,
ועמק שפה לרביץ על גוכל כל חזון וחרון.

לנסות שבצמים דבר אל ולחשקו בכתוק עד שביץ,
לבלתי יפרט ויכוב בהמון;
וכי ובזא פלמוני וידרש למלת הפתרון,
בכונה קדושה ובחשד אותה הצגע וסמן.

שלא לסבל הרוח בשלמון פתרוגים – לסלד
מאחרון פשר ומרגע: להמיר כל עגן פתרון;
לכמר חרצו בצירף בכתולי אדמת כל סמל,
ועל אלמיו קרפו קצירד ורצה ללא ביש וגרון.

שלא תעשן עינד באלה ששלם להם סערם
ושרצו נבכיהם רכסים שגפצון לקצף;
ובאהבת אחרות ימים ופדות ותפארת אדם
תסנגס את דמדו כבעש, תמסאז במרד ועצב.

ערב

הפליג כל אחד לחופו: רבו אגיות בגמל
לארצות הכרחה על שמשון ונשמן;
שם עתק כל אדיר לשלמון ויעו למרדו כל עמל,
ביניהם ונבה כל זלות וחשמן.

ואלה ערקלו ברבם הרחק מסופה וצוקים,
ומרי נחשולים מתקשרים המירו כמוצק ומתלם;
לא הבלו בחדות אשדים, השפילו בגבולים וחקים:
כל פגם למז פתרון וחקר מרומים כל סלם.

תמימים גששו בארץ, שקטו על עלה וקמחה,
ואלה טרפו בסערה לדעתם התפרץ ורגו –
ואני אחת אדע: מהם שבצמים פי גדולה השמחה
ושבעים ושבעה היגון – – –

מתחידו שהם

שנים

(פרק מספור היסטורי)

מאת ד. קמחי

א

עלידי בליסטראות. היה גם קלע מצוין. אספסינוס קיסר נשקו פעם על ראשו. והנה פעם אחת (לפני חומות פרגמון היה הדבר). בעמדו על המצפה ובחלקו פקודות לחיילותיו, עטפה אותו לפתע ההכרה, כי כל המעשים האלה – ועם הנצח גם יחד – מעשים נואלים בלבד הם. הכל נואל. חומות-האבן של בני האדם, קורי-עכביש הן, ואספסינוס משתעשע כך בכבושיו לעת זקנה דק מפני שאין לו עוד כוח-גברים במתניו.

ונותרה לו ללאראציוס לפידוס דק "חומה" אחת, שראוי לכבשה כל הימים: האשה. והוא אהב את הנשים. בוויית חטובי הגוף צמצם את עולמו, חגג את נצחונו וירח לשכרה את ריח הגוף החי, המפרסם.

טיטוס הצעיר, מפקדו, היה בעל סבר כבד, שלא לפי גילו, ושר הלגיון העשירי היה לועג בו. טיטוס עמד ותפן תכניות על המצפה ודבר על הכבוש הקרוב, ואולם לאראציוס לאפידוס הרגיש גם עתה, כאשר הרגיש לפני חומות אנטיוכיה וקיסריה, רק ריח חדש בא באפיו; מעין ריח פרחים מתובל בריח זעה – גוע חדש. וברדתו מעם המצפה, כשהקיסר הצעיר הולך לפניו, היה מסתכל מאחרי גבו ונד לו על כל שאיפותיו וכבושיו גם יחד.

ואולם לאראציוס לפידוס היה כבר בא בימים. מפלי-בשרו, שעבד מצרי היה משפשפם ומרכם בחוף אהלו, היו מדגיזים את מנוחת-נפשו. הוא היה מסתכל במפלים אלה ובקמטיהם, ושנא את הנשים, העתידות לשנאו אותו, ורגז מאד על הזקנה הבאה. הוא היה לאכזר.

ובתחילת ירח לוואוס, הוא חודש אב, פקד ראש הלגיון העשירי לכרות את העצים שבסביבת ירושלים.

התכנית היתה של טיטוס.

הצבא התנפל בגרזנים והיה כורת יותר מן הנחוק. ללאראציוס

לאראציוס לפידוס, ראש הלגיון העשירי בצבא טיטוס, שחנה לפני חומות ירושלים, היה שבעת-עונות. בהניפו בתנועה עזה-זועמו: את כנף-התגא להשליכנה אל מאחרי כתפיו הרחבות, צנחו ידיו, שלא כהרגלו, למטה. הוא היה עיף. משובתו עברה כל גבול. הוא היה עיף מאד. במוחו המרוקן נותר לפליטה רק מחזה אחד בלבד: תנועת גופות-נשים בעריתם. ובהתרחב נחירי-אפו בשעת כעסו, כדרכו, כחיה, היתה, לתמהון עצמו, בתצחוק משתרעת במלוא פניו: אחת השבויות מיהודה, שהובאה עוד לפני ירח ימים לקיליקיה (עוד בירח פאנמוס היה הדבר!) דלגה בימים האחרונים לפני עינו, והצחיקה אותו. הוא הרגיש מעין דגדוגים תחת בית השחי – והיה קרוב אל טיטוס הצעיר, כבדה-הראש וכבדה-המחשבה, והיה מלעיג בו על רצינותו הצעירה. ופעמים היה מדגדג אותו תחת בית-שחיו:

– הי... הי... היום רשמתי את המספר השני מעבר לאלף הראשון... הי... הי...

לאראציוס לפידוס התקין לו טבלא באהלו, שהיה רושם עליה את מספר הנשים מכל המדינות – אשר מקיפרוס, ומאלכסנדריה של מצרים, ומפרגמון, ומפארוס ומקיליקיה – שכבש עם כבושי טיטוס הצעיר ואספסינוס אביו.

וגם עתה, בעמדו לפני חומות ירושלים, הרגיש, כמו תמיד, מעין דגדוגים מתחת לבית-שחיו: יהודיות... מין חדש. ובהתרחב נחירי-אפו בשעת כעסו, כדרכו, כחיה, היה אנוס לוותר על כעסו ולצחוק: ריח נשים בא באפיו.

ולאראציוס לפידוס אהב נשים. הוא היה יליד סיציליה. ממזר היה. מחום השמש וחום אבותיו הָחם גופו, והיה לכובש בצבא אספסינוס ובצבא טיטוס בנו. בנעוריו כבש חומות-אבן

ס. גליון

בכפרי סין ובפריה

(מעבר ממלכת קנטון לאוּבן, בפנים הארץ. הממשלה השמאלית)

סין-צ'ין, שר המשפטים, היה עם אשתו ובתו זמן רב במוסכבה. בתו "חינה הקטנה" היתה לבושה בחליפה מוסקבאית. אחות שר הכספים, אלמנת סון-ג'טסן, כבדהנו בפירות, סנדוויצ'ים ותה חם מאד – — — "הגומינדן הימני הוא מטה-זעם בידי האימפריאליזמוס החיצוני" – "רק הגומינדן השמאלי הוא יורשו של סון-יטסן ומגן על אנטרטי העם" – על הבמה תלויות היו תמונות סון-יטסן, לְגִין ומרכס. – בורזרין היה גם כן בתוך הנוסעים.

צריך היה לזכת ברגל 25 ימים. ו"קולים" (סבלים) לא היו. אופיצרים רצו וסחבו בני אדם לעשותם לקולים, צוחות, חרופים וקינאו-אופרטור, שצד בתצחוק של מיניסטרם. וקולים לא הספיקו. אז רץ שר הכספים העיריה, וגודד קולי-צבא הובאו, ושוב אין אסלים, וכשהשיגו את אלה אין חבלים.

אפריונים הוכנו עוד בקנטון, קלים היו, של חורן, וסוכך להם, מחסה ממטר. לכל אפריון שמונה קולים, ארבעה לכל משמר. שני קולים נועדו לכל מזודה או סלי. היו לא יותר משלשים אפריונים והתהלכה התמתחה לאורך שלשים קילומטרים, לכל מיניסטר היו שמונה קולים לאפריונו,

לא פחות מעשרים למשאו: הטבחים, האומנת, המשדתיים הלכו ברגל; ארבעה שומרי ראש, מזויני מזוּרִים, רצו סביב אפריון המיניסטר שלהם, באופן שלכל אפריון היתה שרות של ארבעים איש. וחוק מזה סחבה גונדה שלמה של קולים כסף קטן להוצאות הדרך. צריך היה לשלם לקולים ובעד הספקה, ומחוק למדינת גואנדון לא היו מהלכים לשטרי-הגנר של קנטון, וצריך היה לשלם בכסף מצלצל, ולכן הוביל עמו שר הכספים את האוצרות בשקים. הקולים סחבו את השקים וגונדת חילים שמרה עליהם, כי לא היה בטחון אשר לא יסור הקולי מן הדרך עם צרור הכסף. המיניסטר גם לא האמין ביותר בחיל המשמר.

על התהלכה שמר בטליון-חילים, חלוק ומאסף; וכל אלה הלכו זה אחר זה בשורה, באופן שקצותיהם לא נראו.

זוו. על הקולים העמיסו אסלי-משא על הכתפים, טענו את האפריונים על גביהם; לא היו מלוים ולא קהל מקדם-פנים. בשאו-גואן ישבו האנשים בכתייהם ושחחו כי עבר הכל בשלום. — —

בבקר קרו דברים לא נעימים; ברחו קולים. סימן כי לקחו השלטונות אנשים מתוך מלאכתם התמידית, ואלה השתמשו בחשכת הלילה הראשון ויברחו הביתה. כך היה בכל בוקר, אחרי כל לינה. במקום הבורחים הובאו בכל תחנה חדשים ובלילה הראשון ברחו גם אלה.

אנו (כלומר הרוסים) לא נזדקקנו לקולים, כי הלכנו כל הזמן ברגל, ובאפריונים ישבנו מתוך טעמים פוליטיים, ואך גם אנו תלויים היינו

מתוך הגללים את מטבעות הזהב – ויהנה בזה את נפשו עד מאד. טיטוס הצעיר, הרציני, היה עסוק בתכניותיו, ומשום כך פקד שר הלגיון העשירי להביא מאה שבויים מיהודה, נשים וגברים, וצוה לפתוח את בטנם ולחפש את הזהב בתוך קיבותיהם. – הזהב שבתוך צואת האדם; ושמחת האפסות מלאה את נפשו.

ב

ואולם באותו לילה הובאה אל המחנה בת-שבע הצעירה מבית ביתוס, מיקירי ירושלים. סנדלי-משי קטנים לרגליה הקטנות נעלה בת-שבע הצעירה, ועל חודיהם של הסנדלים היו רקמות שתי אותיות **ב**, ראשי-התיבות של שמה. חודש לואוס, הוא חודש אב, היה חם מאד בירושלים, והיא לבשה רק כתונת-שיראים לגופה הדק, וגוונה של הכתונת כגון התכלת הבהירה. והיתה הכותנת נראית לאור הירח, כאילו נתקלפה מאורו של זה ונארגה מארגו. עד לסנדלי-משיה הגיעה הכתונת ונשתפכה על גופה הגמיש והרך, כהשתפך השלמה על גוף האשה, העולה מן הרחצה. שדי-בתוליה המוגבהים בכוח נערותה נבלטו בפטמיהם הקטנים, ובנשוב רוח הלילה הקלילה על פני בגדה, שחקו גלי-המשי על פני יצורי-גוה וחמוקי-ירכיה במשחק פלאי של גלוי וכסוי, שתום הנעורים אשר לנערה בפניה הנוגים, פני שבויה אבלים, הוסיף לו עוד משנה-פלאים בעקב ההכרה, שאין היא יודעת כלל במשחק גופה ובתנועותיו.

על גג ביתם הקרוב לחומת העיר הצפונית, שאצל שער בנימין, ישבה הלילה והביטה פעם בפעם מן השמים, המלאים כוכבים, הנוגים, הנצחיים, אל האורות של מחנה האויב במרחק לרגלי ה-הצופים. מילדותה ראתה את הרומאים פנים אל פנים. רחובות ירושלים היו מלאים אותם תמיד. אבל היא למדה מפי אביה ומפי אמה להביט אליהם מגבוה ולבזו להם – ולעומת הכוח אשר לגיונות הרומאים והבליסטראות, הופנו עיניה מילדותה אל כוח הנצח אשר לתורת ישראל ולחיי הנצח, השמורים לו. מרתה אמה הושיבה בביתה סופרים-כעתיקים, שהיו יושבים כל הימים בכרכים מקופלות והיו כותבים ספרי-תורה ומעתיקים דברי חכמים. והיא, בעודה ילדה קטנה, היתה יושבת שעות חרבה

לפידוס היה אף בזה ספוק-תאוה. מחשוף העצים העלה על זכרוננו מחשוף גופים בשדות קטל. והשרף הנוסף – מאליו נזכר מפקד הלגיון באותם מחוזת-האימים, שנראו בשעת הכאה בגופות שבויים זכרים באנטיוכיה.

והוא עמד, כשאותו הרגדוג הקל מהנה את גופו מאחרי בית-השחי, ונהנה מן המחזה.

הנאה השתררה עליו, שהנה הוא חודר למעמקי כל האפס, כל הנואל.

גאון-אלים מלא את נפשו. אבל לאראציוס לפידוס לא האמין גם באלים. הוא האמין אך באפסות. הוא לעג גם לאלהים וגם לאדם, הנושא בקרבו אך את הזרע לקיים את גזעו ואת הקיבה לקיים את עצמו. לפני ימים מעטים, ברדתו עם לגיונו מן הגליל לאחר כבוש יודפת, נפגש באחד משבילי ההרים באותם הקבצנים האביונים, מזי-הרעב, הקרועים ובלואים, המדברים על „מלכות-השמים” – והיה המחזה שלעיניו כעין אי-שור למחשבותיו, וילעג אז גם ל„מלכות-השמים”.

והנה בא מאורע עוד חשוב מזה בחייו, שהנה את נפשו הנאה רבה, והיה אף הוא כמאשר ומקיים את לעגו, שהוא לועג לכל יצרי האדם ומעלליו:

מבין פרצי החומות של ירושלים התגנבו מלילה ללילה נופלים יהודים, שנפלו אל מחנה הרומאים מאימת הרעב שבעיר. נשים וגברים היו אלה, שבקשו להציל את נפשם מן האימה, שרחפה על פני הקריה בבוא יומה הקרוב, ובאו אל המחנה בהתגנב – ובבקשם להציל גם מפליטת רכושם, בלעז לתוך קיבתם את דינרי-הזהב, שהיו שמורים עמם, למען יוכלו אחר כך, בלכתם שבי לפני צר, לקנות להם לחם ומים בכספם...

והנה ראה אחד החיילים הרומאים במקרה את אחד ה„נופלים” היהודים עומד לפני צואתו ומלקט מתוכה את דינרי-הזהב, שבלעם בתוך העיר אמש. ועד מהרה נתפשטה השמועה במחנה, שהיהודים פולטים זהב מקיבותיהם. ולאראציוס לפידוס, בשמעו את ה„בדיחה” הזאת, התענג מאד עליה, וכדרכו קם הדבר והיה בדמינו למחזה משעשע, וראה לפניו מחנה בני אדם יושב על צרכיו ומלקט

בקולים שנשאו את חפצינו. הרגשנו את עצמנו באופן נפלא, כי המצב, ההוי והמנהגים הזכירו לנו את שנת 1919, במשך 20 יום חזרנו על ימי הקומוניזמוס הצבאי. כדג במים שחינו פה, ויהי כאילו איננו בחינה, כי אם ביום השבעה עשר למסענו ממוסקבה לאורנגבורג. והמיניסטרים הסינים היו דוויים ושחור-ימרה במהפכת היום זו. –

שוב הרים, ובמורדיהם שקערוריות של שדות אורז. האורז קוצר, וסבכי האורז בלטו גוזזים שורות-שורות מדויקות על פני השדות החלקים והיבשים. היו פה שדות פעוטים, גנים קטנים ולא שדות. לא היה המרחב של שדותינו. על חלקות קרקע קטנות אלו הוכן כבר מזרע חדש. מחרשת העץ הקדומה זחלה לאטה לצעדו השקט והעצל של התאז. בנחיריו נחנב גום, ובחבל קשור לזה נהג אכר בחיה עצלה וסבלנית זו, והוא ממעיט למשוך בחבל ומרבה לצלצל, כמו בהלמות פטיש, על פני לוח הברזל, וכמו מחשל בקריאתו המאיצה: „אה!”

הכפרים עניים עד למורא, הנה נכנסנו לכפר. תחלה עברנו על פני שורה ארוכה של בתי-כסא, עשויים לוחות חמר בלתי שרופים, – והם נמצאים לפני צדי הדרך. מוכנים הם בעיקר לא בשביל התושבים, כי אם בשביל עוברי-דרך. בתי הכסא שייכים לטהלה, וכפרים אלה מאושרים הם בהמצאם על דרך המלך (שאין לעבור בה בעגלה), שבה עוברים יום יום מאות אדם מִצִּיִן־סי לגואנדון, האנשים משתמשים בבתי-כסא אלה, והאכרים מקבלים זבל טוב המתחלס חלקי-חלק בין חברי הקהלה. –

מאחורי התלמידים לפני צדי הרחוב עמדו עונדי סרטים או פרחי-גִּיָר אדומים, אנשי השלטון, האצילים והג'נטרי, לבושי כפתנים ומקטרונים של משי. הם פגשונו בקירות-כבוד ויתחבו לידנו את כרטיסי-הבקור שלהם. אחריהם עמדו סוחרי-המקום, העשירי קרוב אל השלטונות (אפשר היה להכיר על פי תלבושתם). והעני מאחוריו, ומאחורי כל אלה ההמון.

לפרקים היתה הדרך חצובה מדרגות צרות על פני סלעים, וגם הסינאים, שלא יצאו מתוך אפריזניהם, היו הפעם מוכרחים ללכת ברגל. נגשנו לַבֵּס־יוֹן, עיר המחוז האחרונה של מדינת גואנדון, פה היתה קבלת-הפנים אימפוזנטית יותר, היו מישינגים, הרגשה המהפכה. אל קירות הבתים דובקו כרוזים כתובים, מקומיים אפוא – אנטיאימפריאליסטיים. העיר היתה עתיקה. חומות קדומות, מגדלים והיכלות, בימי קדם היתה העיר מפורסמת בפילוסופים שלה: וכשכבש סִן־אָן־קִי מפקד הקורפוס השני של הצבא המהפכני הלאומי את העיר, העמיד הוא, המלומד והפילוסוף, לוחות זכרון לכבוד פילוסופי-קדם אלה. – על דלתות כל דירה תלויים היו לוחות שמירה בפני רוחות רעות, ולצדם – כרוזים נגד האימפריאליזמוס האנגלי, קוראים להחרמת סחורות אנגליות.

בגואנדון ההדרי מושלה כבר המהפכה שנים, אמנם בהפסקות. ואפשר מפני זה לא הרגשנו כמדינת גואנדון את הרמת-הרוח המהפכנית במחוזות ובכפרים. החושבים התיחסו באפסיה גמורה אל השלטון הלאומי-המהפכני. חוסר-קרקע, עוני ופשיטת-יד, דלות כבדה ביחוד, מדכאה את הכרתך. שנתים

לרוחה באימת־מבטן – והתחילה מחוללת בדגליה היחפות ונושאה את טרוף־מדברותיה על אותם ה"כובשים", שאהליהם, אשד במורד הגבעה לצופים, נראו לה ממדחקים. ובאותה שעה נתברר לה לבת־שבע הנערה, שאכן כל הקנינים אך הבל הם; כל המלחמות אך מעשי־עתועים עוברים הם וכל ה"כובשים" האלה, אשד במדיהם המנומרים, אך תולעים הם, נמלים קטנות־פעוטות, כגון אותן הנמלים הרוחשות בקנן ונושאות וסוחכות אתן את משא־זינגן למאירתן... ובהחזק האם בידה את אחד מתכשיטיה היקרים, מחירות אבני־חן מבהיקות והיא יורקת עליה במלוא־פיה ומשליכתה אל הרחוב – היה דומה לה לבת־שבע הנערה, שהנה עתה, ברגע זה, נשתחררה לגמרי, כאמה, מכל קניני העולם הזה, מכל תפארת־הזיוף אשר לבשר ואשר להבלי־העולם, ובנשאה את ראשה אל השמים התכולים הבהירים, היתה בעיניה כמשהו, שנאצל מדמות זו; כדבר־מה מרפדף, מופשט, ללא כל אחיזה במציאות, בקרקע. אך השמים בלבד קיימים, והכוכבים ורוח האלוהים והנפש בטהרה, שהמדות הנאצלות מקרבות אותה אל מקורה – אל השמים התכולים־הבהירים ואל האלוהים...

ובראותה לאחר ימים מועטים את אמה במותה, בצאת נפשה ממנה, בהפרד מגופה המלבין, הענוג, האמון עלי תולע, אותו הרוח השמימי, שנאצל מן השמים ומן הכוכבים וניתן לתוך גופו של הבשר והדם לזמן־מה, למען יחזור וישוב בבוא־היום אל אותם השמים והכוכבים – ידעה בת־שבע הנערה, שאכן אך הרוח השמימית הזאת היא כל סגולת העולם, כל סגולת האדם ותפארתו, ותבו בלבה את הבשרים ואת תאות־הבשרים ותדור בנפשה לשמור את גופה הזך ואת תפארת־בשריה קדושים וטהורים כל ימי חייה – כל אותם הימים, שהרוח השמימית, הנאצלה מדמות מראה האלוהים, תשכון בקרבה, ובהכיטה מאז בדאי־הנחושת אשר בחדרה ובראותה את יפי גופה הענוג, בעמדה ערומה לפני המראה, היתה עובדת בעצם כפות ידיה ואצבעותיה על עורה המחזיר־המאיר ועל קמטי גופה הטמירים, והיתה רואה גם אז את הרוח השמימית, שנלושה בתוך הבשרים, במאמר אלוהים, ואת האור האלוהי ראתה, השופע גם מגוף האשה ומבשריה.

ומסתכלת במלאכה זו, לומדת את חכמת הכתיבה ומחקה את העתקותיהם. אמה היתה נותנת על ידה את סעודת־הבוקר להביא לאותם הכותבים, והיא היתה מגישה להם ושומעת תורה מפיהם וכצאתה אל רחובות הקריה, היה דומה לה, שהיא עשירה כל כך באוצרות אלה הספונים והשמודים, שבהם לא תוכל להיות לעולם יד אדם, ואף לא יד רומאי.

וכגבור הרעב בירושלים וכהתקרב ימי האימים, כן הלכה וגברה בלבה אמונה זו. כל קניני האדם ועמם גם קניני ביתם, שהיה מלא את הזהב ואת הכסף ואת העושר ואת התכשיטים, נראו לה מאז לאפס, להבל. כל אשר יאצור האדם בזה, אך אפס הוא – ורק אשר יאצור לְבָאוֹת, ואשר ישמור ברוחו לימים יבואו, הוא הוא הרכוש והאוצר. וכך הלכה מיום ליום וגברה בלבה האמונה, והיא הרגישה בהשמט מתחת לרגליה כל קרקע, כל מציאות, ועיניה נישאו מלילה ללילה אל שמי הכוכבים אשר מעל לירושלים.

ושם, במקום שהר הזיתים גובל עם הר הצופים, לא הרחק ממחנות הרומאים, יחדה לה כוכב אחד, מיוחד לה, שהיה ממצמץ ויוצא בשעה הקבועה, ובו טבלה את עיניה מלילה ללילה ואליו שלחה את כל רחשי לבבה הצעיר, אליו התפללה את הפלותיה ואותו מנתה לשומר עליה ועל סוד חייה בכל אשר תלך ותבוא. אמה, מדתה לבית ביתוס, מתה. רק לפני ימים אחדים עלתה על משכבה ונפחה נפשה.

ומטורפת מתה אמה.

באותו יום, שבו יצאה מפתח־ביתה בסנדלי־מְשִׁיָה לבקש אחר לחם ברחובות ירושלים למענה, למען בתה יחידתה, נטרפה עליה דעתה בטבוע הסנדלים בצואת בהמות ובני־אדם. היא חזרה אז אל ביתה, עלתה אל עלית הגג, כנסה על סביבותיה את כל התכשיטים, וזרקה אותם אל הרחוב למטה, אל האשפה והזבל והגללים, שהיו מונחים ברחובה של עיר ומעלים סרחון ומתערבבים יחד עם הַבְּאֶשֶׁה, שעלתה מגופות מזו־רעב, שגועו לאי־קֹבֶד – ובזרקה את המטבעות ואת התכשיטים אל הרחוב שלדגליה למטה, פתחה האם את פיה – ואף את עיניה פקחה

ומגרשים במצלתים רוחות רעות מכל בית ומכל חנות. הנזיר נכנס לתוך דירה וידלק אש בשק אבק־שרפה מלאכת־ירי האבק התלקח בשלהבת בהירה, ענן עשן מלא את הדירה, וכך נעשה בעור הרוחות הרעות, אשר את גרושם לוח צלצל מחריש ומהמה של המצלתים.

במשך שנים יחצי החדשים פרצו פה החיים כמעין. יש פה גם אגודות־פועלים, גם גומינדן וגם קומסומול.

בין סחורות חוץ מצטיינים פה פנסי־חשמל קטנים, כל מיני קישוטים זולים, ופורטיגרות עם תמונות פורנוגרפיות.

מודעת ועד הכספים של ציוני הדרומי:

„ביום 11 לחודש נובמבר נתקבלה סלגרמה ממנהל ועד הכספים של המדינה, שבו הוא מודיע על ההחלטה להתכיר לסוחרים בפומבי את הנהלת כל פקידויות גבית המסים. חכירת המסים של המדינה ושל המקומות הסמוכים לציר (ננקו) תמצא מקום בבית ועד נבחר המדינה; חכירת יתר המסים תעשה במקומות עצמם. והסוחרים מוזמנים לעמוד על ההתחרות. כן מכר השלטון המהפכני של ציוני את שלטון המסים לסוחרים, והבורגנות קונה את השלטון בפומבי.

הסוחרים מקיים לזכות בדיוח של מאה למאה. ודיוח זה מוצא מן האכרים והפועלים קודם כל, והצבא והמשטרה והמשפט צריכים לעזור לסוחרים לפשוט את שבעת העורות מעל החושבים,

מושלה בגואנרדון הממשלה הלאומית־המהפכנית, ומנקודת־המבט של האכרים לא נשתנה מאומה. אותו בעל האחווה, אותם האצילים, אותם המסים ואותו השוחר, ולכן שויון נפש כזה אצל האכרים לשלטון הלא־מי־המהפכני.

אחרת היה בצ'ינגסי, ואחר כן בחופיה ובנפות המשוחררים ככלל, הם חגגו את אביב המהפכה, פה התקוממו מיליונים, שהאמינו אמונה עורת, כי הצבא והשלטון הלאומיים־המהפכניים יתנו להם את כל מחכוריהם. האכר האמין כי ישוחרר מלחץ בעל־האחווה והפקידים הפועל – כי יקבל חופש ושכר עבודה הגון; העורים – כי ישונו לדאות, הדלים – כי יתעשרו; והבורזואיה הפעוטה – כי תגיע לשלטון.

המצב הזכיר את מהפכת פברואר. היה זה ים סוער בלתי פוסק של מיטייגים, קרחת של אורגניזציה, הכסחות חסרות אחריות, ואיומים מהפכניים מצד הבורגנות. הכל רתח, סאן, בכל־הרגש הכ הפוטנציאלי של ההמונים, שנשאו על פני הדגלים בכל מקום את סוֹי־טֶסֶן ואת לנין.

יש אשר נשמעה מרחוק המוזיקה של ההמונים שיצאו לקראתנו. זו היתה פגישה של המונים מהפכניים. אש המהפכה הרגשה פה.

גבולות המדינות מדהימים בהבדליהם החותכים. דה־יורי נמצא במרחק 15 קילומטרים ממדינת גואנרדון, ותושביה לא הבינו לגמרי את לשון גואנרדון. שם לא פגשונו אף צמה בראש חינואי, ופה, בציוניסי, פגשנו לעתים קרובות. ואך הראשים הגלוחים העידו כי גם פה מתחיל מנהג זה להבטל, מסכיב לשלחן קטן של מנחש עומד המין, וברחובות סוככים גזירים

את בתי-הקריה – והיו אורות-האימים האלה כה נוראים בחשכת הלילות, כה ענקיים וכה מפחידים באשם ועשנם, שלא אחת גברה בלב תושבי העיר, הקודרים והמיואשים, ההכרה, שאך האלוהים הוא השולח מן השמים את הלהבות האלה להביא עליה על העיר, אשר מאס בה לנצח.

ואולם בת-שבע לבית ביתוס שמחה מאד לקראת האורים הגדולים האלה. היא ידעה, שהנה הסוף הולך וקרוב. מוכרח לבוא, ולקראת הסוף הזה שמחה. היא ידעה: זו היא אך התחלה. זהו החג הגדול והנורא, אשר תחוג האומה בהתחדשה, בהגיעה ללידה חדשה, להולד מחדש לקראת חיי נצח חדשים – והאורות האלה, הלפידים, הם אך מבשרי החג של היום הגדול והנורא; הם הם תהלוכת-האורים לקראת תחית-ישראל הנצחית, לקראת קיום-ישראל הנצחי, בבוא שעת חמורתו הגדולה, בהתעלותו כולו, כל העם כולו, אל שמי הנצח והכוכבים ואל רוח השמים הנצחית.

ובאחד מאותם לילות האורים והחג, בהתעופף על פני שמי ירושלים בתחילת ירח לואוס, הוא חודש מאי, הלפידים הגדולים, שהעלו אורות-אש בוערים מבתי העיר, ירדה בת-שבע מעלית-ביתה, מגגה, ותצא בהחבא משער-בנימין.

אל מחנה הרומאים פניה מועדות, כי המלחמה הן נגמרה כבר, הכל נשרף כבר, ירושלים שלהם היא, של הרומאים. הנה שערי העיר פתוחים. יבואו ויכנסו! כל השערים פתוחים; שערי הברזל כולם; אין עוד צורך באילי-הברזל ובבליסטראות. לא, לא, הכל הפקר. אנחנו הפקרנו את הכל. אין לנו צורך בכל זה: בשערים, בבריחי-ברזל, בחרבות, ברמחים, בהרג, ברצח ובאבדון! הפקרנו לכם את הכל! בואו והכנסו! בואו! כל אשר בארץ לכם הוא; גם הברזל לעשות ממנו חרבות וגם האבנים לעשות מהן אלוהים – בואו! בואו!

ובאותו לילה הובאה בת-שבע לבית ביתוס, מיקירי ירושלים, אל המחנה; אל אהלו של מפקד הלגיון העשירי בצבא טיטוס, לאראציוס לאפידוס.

ובמות האם היה לה, כאילו כל העולם כולו, שמים וארץ גם יחד, נשתנה, נתחלף והיה לאחר. איזו דומית-עולם נשתררה על סביבה, וכל אשר היה ממש, מציאות, נעלם ממנה – והיא פסקה אפילו לשמוע את הרעש שברחובות הקריה ואת קול האנשים הרעבים, הממלאים את השוקים, ובלבה קמה והמתה אך נגינה אחת בלבד: השקט, הדומיה והחלום. את מחלצותיה היקרות, ענודי הזהב והכסף, לא לבשה עוד, ותתהלך על גג ביתם בכותנתה לבשרה, אותה הכתונת, שישבה בה לפני מטת אמה, ובשעשע הרוח על פני הכתונת בפסעה הנה והלום מתחת לשמים, היה דומה לה לא אחת, שהנה היא קרובה מאד אל האלוהים, אל השמים, ורחוקה מאד מכל אשר לפני ולרגליה – מן הקריה הרעבה, הגוועת, מן המחלוקות והמריבות והרציחות אשר למפלגות השונות, הקנאים והסיקריקים והאדומים, ומן האהלים הרומאים ההם, המרוחקים, שאורותיהם מרצדים למרחקים מלילה ללילה במורדות הר-הצופים.

אצל שערי-בנימין עמד ביתם. ומעבר לשער המו כל הימים הבליסטראות הרומיות ובמרחק נצבו אילי-הברזל הגדולים, שלאור הירח בלילה דמו לחיות-ענק מוזרות, שקפאו פתאום במקומם ללא-תנועה.

לפנים היתה בת-שבע הנעדה חוקרת לדעת את מעמד המלחמה בעיר, את המפלוגות והנצחונות, את התקוות ואת היאוש, ונפשה היתה משותפת לכל תנועה קטנה ולכל רחש של שנוי, שחל לפעמים, לרגעים, בתקוות הקריה הנצורה, ואולם בימים האחרונים, לאחר מות אמה ולאחר שהיה ודאי וברור, ש-הכובשים" ההם, עובדי האלילים, אוכלי דם-בהמות, מפוטמי-הבשר האכזרים, עוד מעט ויכנסו אל העיר ויקחו להם ויתישבו בתוכה – נשתנתה בה רוחה לגמרי, וכל אותו ה-כבוש" היה בעיניה אך משחק רע, אך רשעה אגרוף, אך עבודת עכו"ם, שהשכיחה מבני-האדם את הכוח האלוהי, שניתן גם לאגרוף וגם לשרירים וגם לבשר האדם ולהתנגשותו.

ואולם פתאום, באחד הלילות האחרונים, התחילו הרומאים זורקים לתוך העיר לפידי-האש שלהם המזופתים, להצית בהם

S. P. קטעים אלה לקוחים מתוך הירחון "גובי-מיר" (העולם-החדש) של לוג'רסקי, הכותב הוא, כפי שאפשר לראות מתוך המסופר, אחד מבני לוייתו של בורודין, מנהיג המהפכה הסינית מטעם ממשלת הסובייטים, איש שהתענה עם הסינים המהפכנים במלחמתם ובנסגיתם, בקיים מעטים מתאר הוא את הנעשה בסין, רשימותיו שייכות לשנת 1927, ומאו ועד עתה גדלה עוד הערבות בסין, והארץ האומללה, המשוחררת מן האימפריאליזם האירופי, הגיעה לעשרות מיליונים מתירעבי, להתפוררות הממלכה למדינות מדינות תחת שלטון גנרלים משמרים או "מהפכנים" ולידי מלחמת-אזרחים של שוד ורצח, ואחריתה – מי ישורנה?

וכדאי לשים לב לקטעים אלה השופכים מעט אור על הנעשה בסין, אם הגומינדרן השמאלי (בן-בריתה של ס. ס. ר.) כך – הימני מהו? ומה פלא אם סין מתבוססת בדמיה עד היום – אם כאלה הם המהפכים והמשחררים? רשימה זו מראה גם כן על מדת האמון שאפשר לתת במשוררי-ההימנונים למהפכות-המזרח, להוליצר הגדול ולקטנים, תלמידיו הסובייקטיביים והאובייקטיביים כביכול, בתי-מלון ופרדות, בטורים רשמיים ואינטרוויואים – אינם הדרך להכיר את המזרח המשתחרר, ומעשי אבות סימן לבנים; מתוך סין אפשר ללמוד על חלקים גדולים של המזרח המתעורר, המציאות המזרחית היא אחרת מאשר היא נראית לבעלי הווימנונים ולחסידי "שקיעת המערב".

י. ר.

תכניות אגודות מקצועיות: האגודה נסדרה על ידי פועלי בתי מלאכת התפירה ובעליהם, ועל פי מהותה היא הסתדרות מקצועית". מטרת האגודה היא: לאחד את כחות החברים, לסדר ביניהם יחסים טובים, להרים את היצירה ולהרחיב את העסקים, לשים קץ למחסור ולהיות סעד למצב החברים". האגודות גובות מסים מחבריהם.

בזמן האחרון הופיעו משקים-רכושניים טיפוסיים. קראו בשם בעל אחווה שיש לו מאתים מו אדמה. (שטח הקרקע הבינוני שיש לבעל אחווה הוא 100–300 מו) והעובד בעצמו בקרקעו עובד עם משפחתו בת עשר נפשות, ומעביד גם שנים עשר איש שכירי-יום. ואך משקים כאלה הם מעטים מאד במחוי, לרוב – בעלי האחווות מחכירים את אדמתם לאכרים. לא תמיד המחכיר הוא בעל-האחווה. על כל צעד ושעל נחכרת האדמה מתוך עוני ומחסור. מעילות תפגש פה גם כן, מקומן הוא בבתי-הפקידות. השלטונות בעיקר אינם מושלים, כי אם חומסים את כל הבא בידם. אם בקנטון, בקנטון המהפכני, היינו עדים לעובדה כזו: עבר נהג על ריקשה, (אדם רתום לעגלה) והמשטרה ענשתו בשלשה דולרים לטובת הריקשה שכרכרתו נוזקה, והשוטר שלשל תיכף שני דולרים לכיסו, ואת השלישי מסר לריקשה, שלא הרהיב למחות. – אפשר כבר לתאר את הנעשה פה בכפרים הנדחים, שאין שום בקורת על השלטונות, ואשר לא הוסרו ממשמרתם גם אחרי כוא צבא המהפכה, כי אם חיבו אותם להכנס לגומינדרן.

קונסטנטין ברונר

מאת ד"ר מ. הרריאבן

בלתי-פוסקת, מכירה הפילוסופיה הראויה לשם זה: אמנם בתנועה אין אמת, אבל יש אמת בהויה, באחדות, בשעה שאין לפנינו מספר אין-סופי של עצמים בודדים, המתנגדים זה לזה, בשעה שאין אנו משיגים את עצמנו בתור גוף בעולם הגופים, בתור תנועה חלקית בעולם התנועה, אלא בשעה שכל העצמים, וגם אנו בתור עצם, מתבטלים וההויה היחידה – היחידה אינה כאן נגוד לרבים, אלא יחידה במובן האחדות, – המחלט, הנצחיות, האמת (שהם היינו הך) חיה בקרבנו. ואנו רואים את עצמנו מאושרים, כי הגענו לשלוח הפנימית, להרגשת האחדות. מסקנה זו של הפילוסופיה היא גם מסקנת המיסטיקה והאמנות. מי שהגיע למדרגה זו, להשיג את העולם היחסי מתוך הכרת ההויה המחלטת, בשם פילוסוף אמתי יכונה.

אין הפילוסופיה הזאת, שהיא המדרגה הגבוהה ביותר שיכול האדם לעלות אליה, נקנית גם לנוטים לה ולשואפים להכרת האמת, אלא מתוך עמל רב מאד. שפינוזה סיים את ספרו הנצחי „אתיקה“, „אף-על-פי שהדרך המוליכה לידי כך, כפי שהוכחתי, נראית קשה מאד, בכל זאת ניתן לך למצוא אותה. ומן הדין שקשה הוא מה שאינו בנמצא אלא לעתים רחוקות מאד. שאלמלי האושר שכיח ונמצא לנו בלי יגיעה מרובה – אפשר ויהא מזלול בו כמעט כל העולם כולו? אלא כל דבר נעלה הוא קשה, כמו שהוא יקרה-מצואות“. הדרך היא כל כך קשה, עד שבמשך כל תולדות האנושיות היתה אולי עשירה אחת של פילוסופים גדולים, שהכירו הכרה גמורה וברורה את העולם היחסי ואת האמת המחלטת. אבל יש בכל דור ודור אנשים, שאמנם אינם יוצרים, אבל הולכים בעקבות הפילוסוף האמתי. הפילוסוף מעורר בקרבם את רגש הנצחיות המעורפל החי בתוכם; הם אינם משיגים את האמת על-ידי התעמקות פנימית בתוך נשמתם גופא, כמו הפילוסוף האמתי, אלא דרושה להם עזרת הפילוסוף, המברר להם את הויתם, מראה להם באופן ברור ומסוים מה שהם מרגישים באופן עמום וסתום. בעזרת הפילוסוף סופיה, שפרושה אהבת החכמה, ואהבתם לפילוסופים, נושאי החכמה האמתית, הם מתקרבים אל ההויה, האהבה היא אלמנט חשוב מאד בפילוסופיה, כפי שהשם כבר מעיד עליה. אין פילוסוף סופיה קרה ויבשה, כדעת הקהל הרחב. ואפילו בצורה המתמטית, היבשה כביכול, של פילוסופיה שפינוזה שומע המבין ומקשיב לקול הסערה העמוקה החבויה במנוחה הקרה ההיא.

ומכאן המסקנה, שאין הפילוסופיה נקנית בשכל בלבד. אין להגיע בשכל אל האמת הפילוסופית. כי כמו שאין הידיעה המשוכללה ביותר של טכניקת הציור ואופן הרכבת הצבעים עושה את האמן האמתי, כך אין מכשיר-עזר זה – מטרה בפני עצמה לפילוסוף, שכל האיש אינו, כפי שמניחים, איזה „אל“ קטן בתוך האיש, המביט והמסתכל בעולם שמסביבו והשוואף להבין את העולם, בלי שום קשר עם חיי האיש. הנחה זו היא הטעות היסודית והעיקרית, המפריעה בעדנו להשיג את האמת. אין השכל איזו יצור בתוך האיש, הנבדל ממנו ומחיו. שכלנו הוא מעשי, הוא דואג לקיומו. אין השכל איזו פונקציה מיוחדת של נפשנו, בלי קשר עם הרגשותינו, מוצגינו, חויותינו ושאיפותינו, אלא הוא זהותי עם ידיעתנו את העולם המקיף אותנו, הקשורה קשר בלי-נתק עם חיי המוצגים שלנו ושאיפותינו. אין בנו שום

חיים אנו בתקופה של מבוכה, ספקות ויאוש. יש מכריזים בשער: אין אמת בעולם, הכל – יחסי; אין נצחיות בעולם, הכל משתנה לפי טעם התקופה והסביבה. זאת היא האמונה החדשה בעולם. מתגאים הספקנים ומביטים בבוז על הדורות שעברו, שהאמינו באל אחד, השליט בכל והמשגיח על חיי כל איש ואיש, והמשכיל שבזמננו מאמין באמתה של הפילוסופיה המודרנית, הטוענת שהכל יחסי, שהאמת משתנית מדור לדור, ושאינו לבקש את האמת המחלטת, כי איננה. הדורות שעברו חקו מעשי גדוליהם הם ודבריהם, הדורות שלנו מחקים מעשי גדולינו אנו ודבריהם. ככה היה, ככה הוא וככה יהיה בכל תקופות האנושיות. לכל תקופה גדוליה היא, שהרוב המכריע של המשכילים רואה בהם גאוני-רוח ומאמין בהם. אבל בין ההמון הגדול של המשכילים יש קומץ קטן של אנשים, שניצוץ של אמת קדושה וטהורה חי בקרבם, הם מרגישים בכל עצמותם, שיש נצחיות ושיש תוכן נשגב, מחלט, שאינו תלוי בדור ובזמן. הקומץ הזה מרגיש אמנם את השקר שבכל התורה החדשה, אלא שהוא חלש יותר מדי, כרי להתקומם נגדה. לאט-לאט מתחילה התורה החדשה לחדור לתוכו וגם הוא רואה אותה, את ה„יחסיות המחלטת“, כפי שאפשר לכנות בקצרה את התורה החדשה. כתורה היחידה, והוא מפסק, אם ניצוץ האמת החי בקרבנו גם הוא אינו אלא מרמת-שוא. לנבוכים ממין זה בא בזמננו – בנגוד לזמננו – מורה חדש-עתיק, וקונסטנטין ברונר שמו, המגלה מחדש את האמת הנצחית, זו האמת היחידה של כל הפילוסופים והמיסטיקאים האמתיים שבועלם.

משכילי הדור החדש הם אכולי ספקות, ולכן הם רואים את הספקנות ככותרת המחשבה האנושית. אולם האם באמת השיטה של הספקנות היא שיטה חדשה באנושיות? הלא הספקנות היא שיטה פילוסופית עתיקה וכבר אמר אריסטו, שהספק הוא ראשית החכמה, אבל אוי לה לאותה הפילוסופיה, שהספק הוא ראשיתה ואחריתה!

הפילוסופיה מסופקת בכל מיני האמתיות, שמציעה לפני המסורת. אין הפילוסוף מקבל שום דבר בתורת אמת, רק מפני שהכל יודעים, „הכל אומרים“. ולא זה בלבד, שאינו סומך על דעות האנשים של זמנו ועל כל המסורת המקובלה מדור לדור באנושיות, אלא אינו סומך גם על חושי הוא גופא. יודע הוא, שהעולם הגדול והרחב, המתקוה-מר, המקסים אותנו ביפיו וברבוי גוניו והממרר אותנו עד מות כאחד, הוא אינו אלא עולם חושני, הרגשותינו, ידיעתנו ושאיפותינו, שאותו אנו משיגים בהיותנו גם אנו עצם בעולם העצמים. החושב מכיר הכרה ברורה, שאין אנו יכולים להבין את העולם הזה, אלא יש כאן ידיעה בלבד, הנחוצה לאיש, בתור עצם המתנועע בעולם התנועה. אין העולם – אמת, העולם חי בנו בתור עצם בעולם העצמים, אנו מתנועעים בלי הרף בים התנועה האין-סופי, ותודעתנו זו של התנועה האין-סופית, שבה אנו נפעלים ופועלים, כאחד, שבה אנו מתנועעים ומניעים, לה אנו קוראים בשם עולם. עד כאן מגיעה היחסיות, מכאן ואילך מתחילה האמתיות: אחרי שהכרנו, שאין העולם הזה אמת; אחרי שנוכחנו, שאין להבין את העולם, לא כפי שהוא נתן על-ידי חושנינו, ולא כפי שהוא מוסבר על-ידי המדע בתור תנועה

גמורה, אלא העתיד הקרוב ימצאנה, כי אנו כבר מצאנו את הדרך אליה. אבל זאת היא טעות יסודית. אין בכח המדע למצוא פתרון לעולם, כי העולם הוא רק יחסי וקיים לגבנו, בתור חלק התנועה ביס-התנועה האינסופי, ואין כאן מה להבין.

בכל דור ודור של הזמן החדש מתגלה עולם חדש של עצמים, המון עובדות, שלא היו ידועות, נחשפות ובקשר אתן נוצרות תיאוריות עד אין סוף, אבל האם אנו מתקרבים על-ידי זה להבנת העולם? מה יש להבין בעולם התנועה הזה? ומה נותן לנו המדע במובן זה? הקרמונים חשבו, שהמים הם חומר בלתי-נפרד, אלמנט, ואנו יודעים עכשיו, שאם נאחד מימן וחמצן ביחסים ידועים נקבל מים. אין ספק, שידענותנו נתעשרה על ידי זה הרבה, אלא האם הבנתנו נעשתה על-ידי זה אפילו במקצת יותר ברורה? האם אנו מבינים, איך שני חמרים, השונים לגמרי זה מזה לפי תכונותיהם, כשמודוגים, יוצרים איזה חומר שלישי, הנבדל לגמרי מ"הוריו" והמופיע פעם בצורה מוצקה, פעם בצורה נוזלת ופעם בצורה גאזית? דוגמה פשוטה זו כבר מוכיחה לנו, שאין כאן שום הבנה, כי-אם ידיעה, ומכל שכן שאין מבינים כלל, מפני מה מתפתח יצור חי, מפני מה גוף אחד מושך את השני, מפני מה תנועה יותר מהירה של מוליקולות בגוף אנו מרגישים בתורחום ותנועה יותר אטית—בתור קור. המדע בא מהמלה ידיעה ולא מהמלה הבנה, הוא מעשיר ומעמיק את ידיעותינו, מגלה את הקשר שבין העצמים ותו לא. המדע נותן חומר לפילוסופיה, אולם אין בכחו ליצור שיטה פילוסופית וכל הגאווה הריקה של המדע המודרני, המתפאר בזה, שהשליך אחרי גוו את הפילוסופיה, הנחשבת בעיניו לשונאן ושהוא בעצמו ייצור על סמך חקירתו שיטה משוכללת של השקפת-עולם, שתאפיל על כל הפילוסופיה, מראה עד כמה רחוק המדע מדעת גבולותיו, ועד כמה אין הוא מבין, שהוא מטפל רק בעולם היחסי, בעולם של תנועה ועצמים. העולם היחסי הוא כולו פלא גדול ואין להבינו אומרת הפילוסופיה, כי הוא אינו מחלט, הוא רק השגת הנצחיות שבעצם בתוך עולם העצמים לשם קיומו הוא.

אין העולם, אין המדע מושג אלא על יסוד הפילוסופיה האמתית, על יסוד המחלט, והמדע מוכרח לבנות את עיקרי יסודותיו על האבסטרקציה הראשית של הפילוסופיה, שאמרה, עוד קודם שנתאמתו הדברים על-ידי נסיונות, שכל העולם כולו הוא תנועה בלתי-פוסקת במדרגות שונות, וככה בנה המדע האמתי, לפעמים בדעת (כמו קופרניקוס) ולפעמים שלא בדעה, את יסודו על הפילוסופיה. חוק קיום האנרגיה, המפתח הראשי של כל מדעי הטבע, לא נתגלה בזמן החדש, כי-אם — כפי שהוכיח ברונר בספרו הגדול והעמוק, הראשי בכל תורתו: תורת אנשי הנח וההמוני¹ באופן ברור ומחלט, — הובע על-ידי כל הפילוסופים היונים העתיקים בכל מהותו ובהירותו. הפילוסופיה נותנת את היסוד, שעליו יוכל המדע לבנות את תורתו, אבל אין המדע יכול לצאת מגדרו ולהניח, שבכחו לתת, הבנת העולם, פילוסופית סופית הטבעי ועוד מלים מצלצלות כאלה. ומכאן מובן שחוקר מדעי, ויהא אפילו יוצר שיטה חדשה במדע, מגלה עמוקות ונצורות בתופעות הטבע, אינו רשאי לחשוב רק על סמך זה, שגלה הרבה עובדות חדשות, כי יוכל גם להיות יוצר שיטה פילוסופית חדשה.

1 Konstantin Brunner, «Die Lehre von den Geistigen und vom Volke», Zwei Bände, 2 Auflage, verlag Kiepenheuer, Potsdam S. 40f—480.

ידיעה "חפשית", שאינה תלויה בקיומנו בתור עצם בעולם-העצמים. ומאין תבוא הידיעה "החפשית" הזאת? אנו, כפי שאמרנו, עצם בעולם אינסופי של עצמים, המקבל בלי הרף דחיפות מהעצמים והנותן בלי הרף דחיפה לעצמים, והפסיכולוגיה שלנו היא תודעתנו הפנימית של תנועתנו ביס-התנועה הזה. אנו מסמנים תודעה עמומה של פעולת הגופים עלינו בשם תחושות והרגשות, תודעה עמומה של פעולתנו על הגופים בשם רצייה, ותודעה ברורה ובהירה של הגופים הפועלים עלינו ובקשר אמיץ אתה. תודעה ברורה של פעולתנו על הגופים זהו השכל, או, יותר נכון, זאת היא הידיעה, השכל אינו מחדש כלום, הוא רק מברר את יחסנו לעולם העצמים, שבו אנו נמצאים ועומד בקשר אמיץ עם הרגשותינו ורצוננו, וממילא גם משתנה לפי שנוי הרגשותינו ושאיפותינו.

וכך אין בכח השכל להבין את הטבע, כי אין נוכל אנחנו, עצם בתוך עולם-עצמים, תנועה חלקית בתוך יס-התנועה לצאת מן עולם העצמים, לנוח בתוך עולם התנועה, להסתכל בו ולהבינו? השכל הוא חשוב מאד לחיינו, עוד יותר, השכל הוא חיינו, בלעדיו לא נוכל לחיות, כמו שאין החיות הטורפות, למשל, יכולות לחיות בלי כלי-זינן הן. אין שכלנו עולה כלל במדרגה על חיי-הנפש של שאר בעלי-החיים, כל זמן שאנו רואים את עצמנו בתור עצם בעולם העצמים, או במלים אחרות, כל זמן שאנו חיים בעולם היחסי, לנו יש השכל הנחוץ לחיינו אנו ולכל בעלי-החיים אחר יש "השכל", או התודעה הנחוצה לחייו הוא, ואין כאן הבדל יסודי ועיקרי, השכל מבדר לנו, מה פועל עלינו ומה עלינו לפעול, איך נוכל לשמור על קיומנו בעולם-העצמים הזה, שבו כל אחד שואף לקיומו הוא וממילא מפריע לעתים קרובות לקיום השני; בעזרתו אנו יכולים להרחיק את המכשולים שעל פני דרכנו, זאת אומרת — להסיר אותם העצמים, שבקיומם הם מפריעים לקיומנו ולהיטיב לעצמנו, זאת אומרת — להיות מצוי בין אותם העצמים, הממשיכים את קיומנו והמביאים לנו תועלת. עד כאן הוא שלטון השכל ותו לא.

וגם המדע אינו בטוי השכל "החפשי", אלא הכרת היחס שלנו אל העצמים המקיפים אותנו וגם הרחוקים ממנו והכרת היחס בין העצמים מנקודת מבטנו בתור עצם. אין ערוך למדע בחשיבותו המעשית; בכח המדע להביא לידי מהפכה גמורה בחיי-המעשה שלנו, אולם אין בכחו ליצור אמת, ואפילו לא השקפת-עולם, כי העולם היחסי הזה, הקיים רק בשבילנו בהיותנו עצם בתוך עולם-העצמים, וידיעתו נחוזה לנו רק לקיומנו, אין להבין, אמנם אין המדע עוסק רק בתועלת הממשית, הרגעית, אלא הוא שואף למצוא יחס בין תופעות, במקום שאין התועלת ברורה כלל וכלל, אבל אל לנו לשכוח, כי גם המדע התיאורי מביא פרי לאחר זמן ידוע, כשהגיע להתפתחות, כמו שאנו רואים לפנינו דוגמה חיה בזמן האחרון: נצחוננו העצום של הרדיו בזמננו הוא פרי תיאורית-גלים אלקטרומגנטית של מקסוואל והרץ, שבשעתה היתה נראית כאבסטרקטית ובלתי-שמושית. ואם המדע הוא "עקר" ואינו מביא לנו תועלת גם לאחר זמן רב, כשהגיע להתפתחות, יש להטיל ספק בעצם החקירה, אם כדאי לכנותה בשם מדע.

המדע מוצא יחס בין העצמים, מכיר את הקשר שבין תופעות שונות וגם בין קבוצות שונות של תופעות, אבל אין הוא מבין כלום. כשקוראים אנו את ספרי המדע במקצועותיו השונים בתקופות שונות אנו מוצאים כמעט תמיד הנחה זו, שעד עכשיו עוד לא עלה למצוא תורה שלמה ומקפת, השקפת-עולם

ובצללו עד לעומק מסתורי הקבלה ועד לנבכי הסוגיות שבים התלמוד, רכש לו הנער כעבור זמן מועט את כל אוצרות-הרוח ההם, שהיה בכח חברו להנחילם לו. פרקים שלמים מתוך איתם הספרים שלמד בהם, העתיק לו בכתב-ידו, ואת ההעתיקות נשא בחיקו והתעמק בהן בכל שעת פנאי. ואולם אותו האורח ספר לפניו גם על אודות בית-אל, ולב הנער כלה לאותו היום, שבו יגיע אף הוא ויזכה לשתות מאותם מעינות החי'ן של תורת המסתורין.

ובינתיים, בעוד הוא שוגה בחלומותיו, גדל העלם ויף. ממבט עיניו השחורות יצא קסם רב. קולו משך כל לב בדברו – והוא מהלך ברגלים יחפות ברחובות העיר ומכריו על רכולתו בדברי שבח וקלוסים של חרוזי-פזמונים, כמנהג הרוכלים במזרח. ופתאום, בלא יודעים, בא עליו אותו מאורע-חיים, שהביאו אחר-כך אל ראש מאוייו, לירושלים עיה"ק.

אחת מנשי-ערב, שלבה הלך שבי ליפי-קולו, שלחה לקרוא לו לביתה ותביאהו אל חדרה להתבונן בסחורתו. ואולם בהתקרב האשה אליו, כאומרת לעמוד על טיב הסחורה ולבחנה, ננעצו בה עיניו במבט אימים, שהיה כמגלה לה את צפונות יצריה, והאשה פרצה כהלומת-פלצות פתאום ותברח בקול זעקה מן הבית. ושלום, מבוהל אף הוא, נחפו ויצא אל הגוזזטרא אשר לבית, שנשקפה על פני תהום הרחוב למטה, ונכון לקפיצת-מות. דמם רגע בקרבו וידור בנפשו נדר לאמור: אם יהיה ה' עמדי והצילני מקפיצה זו, אקום ואעלה בית-אל אשר בירושלים ואשב שם עד עולם. ואחר קפץ ממקומו אל תהומו של רחוב ויצא בשלום ושלם בכל אבריו.

וכך בא ר' שלום שרעבי לירושלים, ושם. בקן החי'ן, זכה להוסיף דף מזוהר בתולדות בית-אל.

חברי אותה הסיעה, שבראשה עמד המקובל ר' גדליה חיון, היו מעטים מאד במספר באותה שעה, ומלבד זאת חסרים היו אותה הזיקה הנאמנה של אחדות הלבבות, סגולת בית-אל בימים הבאים. המקובלים, שהיו ברובם מיוצאי אנוסי ספרד, היו בני ארצות שונות ורחוקות – והאחדות והקשר הפנימי חסרו. ועם זה חסרו גם האמצעים, שיוכלו להקדיש עצמם כולם ללמוד.

בחשאי נכנס ר' שלום ובא לבית-אל. כעולה רגל חרד הביט בהערצה על חברי הכת ואף לא העיז לבקש, שיספחוהו אליהם. הוא בקש רק זו בלבד, שירשו לו להיות עוזר לשמש בית-התפלה ולשרת בקודש. ואולם הואיל ואיש לא היה נזקק לשרותו, ישב כל הימים בחצר החיצונית, ושם ניתנה לו שעת-הכשר להסתכל מבעד לחלון הכנסת לאשר נעשה בבית פנימה.

ואולם רבות התהלך גם בין קברי הקדושים בהר הזיתים ובעמק יהושפט, ובתוך מרחבי-יהוה, הפרושים לפניו, קמה בקרבו הרמונית-הנפש הגדולה, שממנה נמתחו קווי-חסד מאירים את אפלת הרוזים, שספג לתוכו בבית-אל. אבל המקובלים בבית-אל לא ידעו מאומה על אודות חור, שבא ואוה לו את מושבו שם בחצר החיצונית; מאומה לא ידעו על דבר התעמקותו השלמה, שהיה מתעמק בדבריהם, ולא ידעו על אודות אותו הרעב הגדול שבנשמתו, בהתכנסו יום יום אל בדידות פנתו שאצל החלון, ועל חלומותיו הגדולים, שבהם ראה עצמו מתאבק בעפר רגליהם ושותה מימיהם החיים, המפכים על סביבם. רק השמש, שענותותו ומסירותו של הזר נגעו אל לבו, נתן לו את הדרשות לעזור לו בעבודתו בימי אותו השבוע של העומר. הנקרא „שבוע ששי“, כשחסידי בית-אל מבלים את הלילה כולו בבית-התפלה בורוי, בחשבון-הנפש, בחקר סתרי-הקבלה ובהארתם.

באהבה רבה ובחרדת קודש היה שלום משמש לפני המקובלים

וכאן אנו באים להבנת הענין, שהוא הבריח התיכוני של תורת ברונר. איני רוצה לומר, שברונר יצר שיטה חדשה בפילוסופיה, שלא היתה כמותה, והוסיף על המון השיטות עוד שיטה אחת. הן מהות הפילוסופיה היא האמת המחלטת ויש רק אמת אחת ויחידה, כמו שהורו אותה כל הפילוסופים והמיסטיקאים הגדולים שבכל הדורות, אלא שכל אחד מאלה נתן לה את הצביון שלו, את הלבוש המיוחד לאישיותו ולמהותו.

וגם ברונר חונן ומגלה את האמת הפילוסופית המוחלטת. שהיתה מכוסה בערמות של סכולסטיקה מודרנית (שאינה נבדלת אף במה שהוא מהסכולסטיקה של ימי-הביניים), דבריו על העולם היחסי ועל ההויה באו לידי בטוי ברור ביותר וטהור בשני ספריו, בספר „Die Lehre“ שהזכרתי ובספר „Unser Christus, oder das Wesen des Genies“ ותורתו היא חדשה וישנה כאחת. היא היתה מרגשת לכל הפילוסופים והמיסטיקאים שבכל הזמנים, אלא באילו חיתה רק הרגשה עמומה, מבלי שבאה להם לידי הכרה ברורה, עד שיש בתורתו של ברונר כדי לברר לנו יותר את הדברים וכדי לקרב אותנו יותר אל הפילוסופיה האמתית. מקצת מתורה זו כבר נתונה כאן, אלא עלינו עכשיו לסכם אותה וגם להרחיבה ולהעמידה על העיקר.

(סיף יבוא)

„בית-אל“

משכן המקובלים בירושלים

מאת ד"ר אריאל כרציון

ג

תולדות חייו של הגאון תולדות יצירתו הן. רק פרטים בודדים ומעטים הגיעו אלינו עד היום מחייו של ר' שלום שרעבי, ואף אלה דברים שנמסרו מפה לפה. ר' שלום שרעבי לא בא מתוך מרכו ישראלי גדול, שבו שגשגה רוח ישראל, אלא מתימן. מאותה הארץ, שעלתה פעם לגדולה עד כדי מלכות יהודית, וירדה אחר-כך במסיבות-הימים עד לגיטו המנוון ביותר שבכל תפוצת הגולה. ודוקא בשעת דלדולה של היהדות בתימן נולד ר' שלום שרעבי.

צביונו הנאמן של ר' שלום שרעבי יעמוד לפנינו, אם נתבונן במפעלו, שפעל בחידוש בנינו של משכן בית-אל, בחידוש החיים הרוחניים של סיעת „המכוונים“ ובמסורת הקדושה של חיי השלום, שצוה לנו אהריו. בספריו ובאגרות המעטות, שהגיעו אלינו מחייו, אנו רואים אוהו כאדם וכמקובל, שאחד בנפשו את ההארה הפנימית של הנבואה יחד עם הסגולה לנהוג ולהורות, ועם זה להתהלך עם חבריו לדעה באהבה ובצניעות.

ר' שלום שרעבי נולד לרוכל יהודי עני בתימן. ובעודו עולמיים ירש מאביו את חבילת-רכולתו. נער היה עם נערי „המדריש“, ושם ישב על רצפת-האבן ולמד לקרוא בספר מכל עבריו כמנהג התימנים, מחמת חוסר ספרים. ואולם בצאתו את בית-תלמודו, לא מצא במה לרוות את צמאונו, כי לא היו לו לא מורים ולא ספרים. ואולם לאשרו הגיע או לחימן באקראי רב ומורה מארץ-ישראל, בקי בתלמוד ובקבלה, ועד מהרה נתודע אליו הנער. וכל אשר חשך מעבודתו ביום, פרט למן היום ההוא והלאה למטבעות של דעת וחכמה בערבי המנוחה מעבודתו.

1 verlag Oesterheld et Co. Berlin 1921.

סתימין, הוא הפודה והמציל, החנון והרחום – ואליו הוא גפנה בתפילותיו. וכאן מצווה הקבלה על ה"כוונות" – זו ההשתקפות במובן המיסטי – שבידן להביא גאולה למתפלל ותקון לעולמות השבורים, שכן בכחן של ה"כוונות" לתקן את העולמות העליונים ולהמשיך את שפע הברכות והטוב, הנמשך ויורד על פני כל העולמים, אל תוך חיי עצמו ולגאול את השכינה ואת ישראל מכבלי גלותם, ולקרב את הקץ, שאין הישועה בא מלמעלה, אלא אם כן היא באה מלמטה.

שרעבי פתח לרוחה את שרעי בית-אל לכל אלה, שהיו מוכנים לחיות בקדושה ובאחזה עפ"י הצוויים האלהיים של המקובלים. לאדם מן השנך ולחובש בית-המדרש, לעשיר ולעני – כלפי אלה עמד שרעבי והשלים את המסורת המיסטית – מסודת זו האומרת, שהיוצר והיצירה, האדם וגריגר חול-הים תלויים זה בזה ונוקקים זה לזה.

שרעבי הביא חדוש לתולדות התפילה בזה, שהנהיג את הנגינות ל"כוונות", המציינות את השהיות שבין מלה למלה, "כוונות" אלו, הנעשות על ידי הרב החסיד מתוך נגינה, הפיחו רוח של התלהבות והתעוררות בלב קהל המכוונים, ההוגים בכוונותיהם בדומיה גמורה מסביביו.

תחת אשר לפני נעשו ה"כוונות" מתוך שתיקה עמוקה – זו ה"כוונה" בת לוייתה של המלה, שנמשכה בדומיתה עד כדי שהיה רגעים – נלותה עתה אליהן הנגינה, שנתנה ניב לצרופיהן הנעלים ולרוח הפנימית שבהן.

ונאמנים כליכך היו אותם הצלילים בחפושם ובבטוי הרגשי, הנעשים בנפש האדם, החודר לפני ולפנים של סודות התפילה, שאפילו הור הרגיש עצמו מתנשא אל אותה ממלכת ההתפשטות הרוחנית, שבה נמצאים אלה, השחים והטובעים ב"אין-סוף". ומתחת לקסם הצלילים האלה נעשו ה"מכוונים" והמקשיבים ל"כוונות", החי והדימם, לאחד במובן המיסטי האמיתי.

ומשהגיע הרב החסיד לפסוק, ומביא גואל לבני בניהם למען שמו באהבה, במקום שהקבלה מצווה על המכוון למסור נפשו על קדוש השם באהבה – הרגשתי אף אני את רוח הגבורה מפעמת בקרבי, ומוכן הייתי למסור את נפשי קודש לשם האהבה הגדולה, אהבת הבורא.

ומשפתח הרב החסיד בצלילי שמע ישראל, היה כאילו נשתפכה שירה רבה אל תוך נפשי ותשטוף כבקלוח טהור וחי את כל אשר נקשה וכל אשר נפגם בה, ותבא מרפא בכנפיה לכל הפצעים והיסורים אשר לסבלו של החומר העכור, ולכל הכאב אשר יסב האדם לאדם לרע לו; ותקרב את הלבבות ותהכוך את השנאה לאהבה, ואת עולם האדם הפכה לעולם של אהדות ואצילות, וכך הולכת ושופעת ה"כוונה", שתעודתה להשיב את נדחי השברים של הספירות ולשוב ולתקנם ב"אחד" השלם, את בשמי רפאותה לתוך נפשות האדם ומביאה אותן לידי אחד עם הנצח.

אבל שרעבי לא הסתפק בזה בלבד, שהעלה את המצוות ואת התפילות מן המדרגה הנמוכה של בקשת הפרט והפכן לארשת של האהבה המסתורית, אלא בקש עם זה ליצור את הסימפניה טעונת הגעגועים ההם, שרחפו ערטילאים באוירה של ירושלים – אויר זה, שהיה רוה מאז חלומות ונבואות, אשר לא באו מדורות רבים, דורות התפארת וההוד של נביאים ודורות צער וסבל של מעונים וקדושים. שכן חרד היה שרעבי להעמקת האהבה לתורה ולכל אשר יצר הרוח העברי בהמשך הדורות בכתב-קודש והאהבה ללשון העברית, לשון הקודש, שתהא משמשת

בהגישו את ספלי הקהה השחורה באותם הלילות. האויר, שנשם אז לקרבו – האויר המבושם מן הנשימה הכבושה אשר לגעגועים, שנסרו בחלל בית-אל כמחכים לגלויים – היה לנחירי-אפו כנשימה מחיי הנצחים. ואחר התכנס לפנתו בחצר וישב וכתב את הישובים לקושיות, שנתקשו בהן חכמי בית-אל ללא-מוצא – ואותם הניח בארגזו של "הרב החסיד", וכאשר נתגלו בלילה הבא, והיו לפלא ולגלוי.

ומלילה ללילה חזר ונשנה אותו מעשה. והרב החסיד נמנה וגמר לבוא עד חקר החידה הזאת. ויכנס את פרחי-המקובלים וישביע את כל אחד מהם, ואחר שאל, אם נמצא ביניהם אחד, אשר יגלה את האמת. נבהל ונבוך גמגם שלום דברי הודיה לתמהונם הרב של ה"מכוונים", שרבים מהם הרגישו בו רק בפעם הזאת לראשונה. ואולם הרב החסיד הבחין עד מהרה בגאונות, שנסתתרה כאן בתוך הצניעות והענוה, ויקרב אל הצעיר ויחבקו ויקרא: אתה תהיה לנו לראש ולרב; תן ונשב לרגליך ונקבל תורה מפיך. ובדברו את דבריו הביאו אל מקום שבתו ויושיבהו על מקומו.

ושמו של שרעבי נתפרסם במהירות בכל הארץ. רבים נהרו ובאו לשמוע לדבריו, לראות פניו-ובית-אל התחיל מתחמם בקרני-האורה, ששפעו מזוהר אישיותו. ומאז נתעלה למדרגת "הרב החסיד", רב כחו וכבוד אישיותו מלאו את כל ארץ הקודש. וכך נוכדה העדה הקדושה בתוך השלום והאחדות, שרחפו על פני בית-אל.

מתוך שהיה ר' שלום שרעבי חדור את ה-אימפרטיב הקטגורי של הקבלה, עשה את ה"כוונות" לעבודה-שבקבע, שאיחדה את ה"מכוונים" על ידי יחוד שבתפלה, שבהתבוננות ושבאהבה המסתורית-האהבה לכל הנברא, שכן זו היתה הרוח, שפעמה את חסידי בית-אל. כמו כן הכירו הם, שה"כוונות" – התמצית הפנימית שבגלויי ה"זוהר" – מביאות אותנו אל התיב הנכון, לגאולה מן השניות של העולם, לתיקון ה"שברים" שב"ספירות", ובזה נבדלו הם משאר המקובלים בצרפם את ה"כוונות" המיוחדות למצוות המעשיות, לתפילות, לברכות ולכל מנהגי ישראל.

לשיטתם של מקובלי בית-אל היה במעשה ה"כוונות" ובשמושן מן התוצאה ההגיונית של השקפת עולמם הפנתאיסטית-הקבלית, שמסר לנו ר' חיים ויטאל מפי רבו.

כשעלה ברצונו של ה"אין-סוף", – שמלא את החלל באורו בטרם היות המקום והזמן, – לברוא את העולם, לא רק על מנת להבליט את מציאותו, אלא גם כדי להגלות ליצוריו ולהתודע להם בסמל השלמות-שלם בכל מדותיו, שהן: אהבה, רחמים, ארך-אפים, חסד, אמת וכו', צמצם עצמו, כביכול, והמשיך קרן אחת מאורו אל תוך החלל – הוא "אדם הקדמון", ומקור-אור זה נשתלשלו "עשר הספירות" (ספירות הנוגה הטהור, שכל אחת לעצמה נשאה בקרבה אלפי עולמות) – ומעשר הספירות האלה נשארו שלש העליונות (כח"ב) טהורות כמבראשית, ושבע הספירות הנמוכות (חג"ת נה"ם) לא יכלו לסבול את העפע והזוך של האור ונשתברו. ומן ה"שבר" הזה בא הפגם לעולם, ומן הפגם נוצרו ההרס, הכליון, המות, הקליפות – וזהמת הנחש.

פגם זה נתגלה תחילה בעולם העליון של הרוחות, ואחר-כך ירד אל העולם התחתון, אל האדם, שמתוך חוסר-אורו ובדידותו בעולם הניגודים, שבו הוא מושלך מרחם אמו, אנוס הוא לבסוף לביא לידי הכרת הנעלם, ה"אין-סוף". ובשעה זו שהאדם זוכה להכיר את עצם ה"אין-סוף", תקום בתוך נפשו האמונה העליונה, שהנה הוא, ה"נעלם", סתימא-דכל-

אחד. ובאחד מן הלילות ההם שלח מעל פניו את השמש בשעה מוקדמת מן הרגיל, ואמר לו, שלא יבוא עוד ולא יפריעהו מתלמודו. והשמש הלך ושכב בחדרו אשר בחצר הכנסת. ואולם פתאום הקיץ וירץ אל שער בית-התפילה, כאילו לבו נבא, שדבר מה יוצא מגדר הרגיל מתחולל בו. או נחפו ועלה במעלות העליונות של הגג והציץ מבעד לזוגית הכפה, והנה מחזה גדול ונורא לעיניו: לתוך בית-התפילה פנימה נתכנסו צפופים תועי-המדבר והם ממדקים עיונם, מלקים את גופותיהם הערומים למחצה כדרך המטהרים מן החטא. ובאותה שעה עומד הרב ומזמר בקולו הדועד: „את אשר יאהב ה' יוכיח וכאב את בן ירצה". מרעיד כולו למראה חזון-הפלאים, חזר השמש בצעדים אטיים אל חדר משכבו. ואולם כעבור שעה מעטה הקיץ שנית, והנה הוא שומע קול צלילי נגינה נפלאים. ושוב הוא רץ ונחפו אל הכפה. והמחזה נשתנה לעיניו והיה לחזיון-קסם מצודד-לב. מוצף אורות כולו ומקושט כבליל כפורים עמד ההיכל בני-המדבר, עטיים מחלצות-לובן, מקיפים את התיבה, בזרועותיהם ספרי-תורה והם מאמצים אותם אל לבותיהם, האור האלהי בעיניהם ומעל לראשיהם נעים וזרורי הפלאים. וידע השמש, שזהרורים אלה לא מן המנורות יבואו. בדומיה עמיקה צעדו אנשי המדבר, ועל סביבם נשערו צלילי-שמים, שעטפו את הכל במעטה נגינה. ובתוך עמד הוא, הרב, ופניו קרנו מאושר. אותה שעה רומה היה לשמש, כאילו התקרה אשר על פני בית-אל הולכת ומתעלה לעילא ולעילא עדי התלכדה יחד עם כפת השמים, ומחנות מלאכי שמים רחפו בתוך אור הפלאים הבהיר ויזמרו ויתנו את פאר החזיון. או נחפו השמש לקרוא לאשתו. ואולם בשובו, עמד שער בית-התפילה נשען כרגיל אל הכותל, ובתוך דמדומי הבית ראו שניהם את הרב יושב ומעמיק בספריו לאור הנר הבודד כדרכו בלילות.

האגדות, המקשטות בעדין את אישיותו של שרעבי, מרובות, ונביא בזה אחת מהן:

בימים ההם הטיל שר-העיר התורכי מס כבד על העדה היהודית וקבע להם מועד להעלותו אל ביתו. אבל העדה העניה לא יכלה להשיג את מכסת-הכסף הדרושה, ושלושה מרבני העיר נלקחו והושמו במאסר, והשר איים עליהם להמיתם, אם הכסף לא יבא מיד. אז יצא ר' שלום שרעבי בראש זקני העדה בדרכם אל השר, לבקש ממנו ולהתחנן לפניו לבטל את רוע הגזרה. ואולם השר התורכי אך שנה ושלש את דרישתו: בהשכמה יבא הכסף, ולא – יומתו שלשתם ביום אחד. אז קרב שרעבי אל המושל, ובעיניו הרחמים הגדולים והעמוקים, ובקול עצב ויגון, קרא אליו לאמור: „אם שלשה הרוג יהרגו – ויהרגו ארבעה". ובעוד דבריו בפיו, ויתקצף השר מאד ויקרא בקול לעבדיו:

„נכון דברת; אתה הרביעי! גשו אליו!" ואולם כשהעבדים בקשו לגשת אליו, והנה נרתעו פתאום לאחוריהם מפחד עיניו. ובעוד הם נועצים עיניהם בו מבוהלים, יצא ר' שלום בצעדים שקטים מן הבית והוקנים אחריו. ובאותו לילה נדדה שנת השר ופתחים ורוחות-שחת הבהילוהו, ובבוקר קרא דרור לשלושת האסירים – ותשקוט העדה ימים רבים.

ומעשה ביהודי עני, שנשא ככר לחם בידו ואבטיח לבני-ביתו, סעודת יום תמים. ואולם בעברו לפני בית-קהוה ערבי-והאבטיח הוצא מידו על-ידי אחד הפרהחים ואיננו. נואש נחפו העני אל ר' שלום ויעמוד ויבך לפניו. והרב נחם את העני ואמר לו: „קום וחזרת בדרכך אשר באת בה". אבל כראות הערבי את היהודי חוזר, נטל את האבטיח והניחו בין ברכיו,

בחיים גם בדבור וגם בכתב, בשעת שיחה בבית-התפילה ובדבור בבית בימי שבת ובמועד. וכך קרה הדבר ויאת, שעוד זמן רב לפני שנפתחו למרחב שערי ירושלים הישנה, ועוד ימים רבים לפני שהעיו איש יהודי לתקוע אהלו מחוץ לעיר, כבר נשמע בה צלצולה של הלשון העברית מפי המקובלים שבבית-אל.

ד

האגדות והספורים, שנארגו מסביב לדמות הפלא של ר' שלום שרעבי – אותם הזהרורים המטילים את אורם על חיי היהודים של ירושלים בימים ההם – הם בלתי ידועים כמעט מחוץ לכת הקטנה של בית-אל, שנמצאת כיום בגיססתה. וגם מן המעט הזה בודאי הלך כבר בימינו חלק לאבוד מחוסר כנוס. ואולם אותן האגדות, שהגיעו אלינו ונותרו לפליטה, – אגדות-קסם, שמלאו את ימי ילדותי – אינן מגידות נפלאות שלמעלה מן הטבע, אלא גלויים הן של אישיות גדולה וחיונית, שהיתה רוויה כולה את התבונה האנושית, את הענוה הגדולה, ועל הכל – את האהבה, שמצאה לה את בטויה בחייו גם במחשבה וגם במעשה. אהבת הבריות: באחד הימים הלך ר' שלום שרעבי ברכו לבית-התפילה, בשעה שגשם סוחף נתך ארצה, והנה לפניו אשה סומא מנוהגת ביד תינוקת. בכבוד שרכה האשה ההרה את דרכה ברגליה היחפות, הטבועות בתוך הטיט והחצץ שבגומצי השוקים המקולקלים והעקלקלים. ואז נגש אליה ר' שלום, חלץ נעליו מרגליו, כפף עצמו לארץ ונעל אותן לרגלי האשה היחפה. ואחר נטל סודרו, עטף בו את גופה של התינוקת הרועדת מקור ומטחב ונחפו בדרכו לבית-התפילה.

ענותנות: נזרה היה שרעבי מלעסוק בקבלה מעשית והתרחק מכל דבר אשר היה עלול ליצור את האמונה בלב ההמון שהוא עושה נפלאות. ואולם באחד הימים הביאו אליו איש יהודי ממדינת מרוקו הרחוקה, ובקשו ממנו והתחננו לפניו להשתמש בכוחותיו המופלאים ולגרש ממנו מין „דבוק", שדבק בו, ר"ל. כי היה האיש מכה בידיו על סביביו ועל חוטמו מתוך מחלה שבדמיון, שזכוב מנקר בו. שרעבי הוכיח אותם על פניהם, שאין הוא עושה נפלאות, אבל עם זה צוה, שהלה יבוא לשעת התפילה לבית-אל בתקוה, שעל-ידי שישתקע בתפילה חמה, ירפא אולי מאותה מחלה. את החולה הושיבו בקרוב אליו, והוא הכה בלי הרף בידיו על שולחנו של הרב. השתיקה, ששלטה בשעת התפלה בבית-אל, הופרעה על-ידי הלמות-הידיים החזקה. ואולם בהשמע קול הרב ר' שלום בשירה, שנשתפכה בתוך נעימת-קסם מתעלה, צנחה ידו של החולה לפתע ודממה במקומה. כשבוי ואסיר-קשב נצב, ורפא לו.

עבודת-הבורא: לאחת מחובותיו הקדושות חשב לו ר' שלום שרעבי את הטפול והשמוש בבית-התפילה, ולא אחת מצא השמש המשכים את עבודתו עשויה וגמורה כבר – ואף-על-פי שהרב היה יחידי בבית-התפילה ועמד שקוע כולו בתוך ספריו, וכאשר מצא פעם ר' שלום את השמש נרדם וישן מעיפות, לא הקיץ אותו משנתו, אלא נטל בעצמו את הפנס ונדד מרחוב לרחוב לעורר את הישנים לעבודת-הבורא.

תקון הניצוצות: בימים ההם ספרו, שבין שוכני מדבר יריחו אבדו יוצאי שבע מאות יהודים תימנים, שבקשו להם שם מפלט במאה השביעית. לפרקים מאד מרובים יצא שרעבי לבקש את תועי-המדבר ההם, למען הציל את ניצוצי הקודש הגנוזים בנשמתם.

ועוד מספרת האגדה: בעשרת ימי תשובה בלה שרעבי את לילותיו בודד ויחידי בבית-התפילה, יושב ולומד לאור נר

ולמחרת היום יצאו כולם כאחד בתהלוכת עולי-רגל לקבר
שבעמק יהושפט - לקברו של ר' שלום שרעבי.

1

אותו כוכב בית-אל, שעלה עם בואו של שרעבי לירושלים,
התחיל לשקוע בסוף המאה שעברה והחלה תקופה של התפוררות
פנימית. קליפתה החיצונית של בית-אל נאכלה במרוצת הימים
והרקב מפורר את החומות ההן, שהיו לפניו מבצר-עוון לאש
הקודש, שנישאה הלום מהרי הגליל. הסערות והגשמים החריבו
כליל את כפת הגג, אפריון זה, שהאהיל על פני אותם ה"חתינים"
עטויים בגדי לבן, ומנורות-כסף ללא-זוהר מפיצות את אורן
החורור על פני דמויות כפופות ומנוונות.

הרוח, שרחפה על פני בית-אל; התפלות, שכלו בגעגועים
לגאולה; הכוונות, שנאבקו לתקון; המנגינות, שיצרו את אחדות
הלבבות; השתיקה, שאש הקודש לחשה בתוכה - כל זה חמק
ונעלם, כהעלם אותם המטאורים, המבהיקים פתאום באורם על
פני ההרים אשר לירושלים קרית-הקודש.

מכתם*

נְבִיא הָיוֹת תֵּאָבֶה, תִּזְהַר כִּי רַע
תְּמִיד, כִּי־אֵז תִּבְטַח וְלֹא תִפְקֹד;
תִּשְׁעָה מִקְרִים רָעִים מַעֲשֶׂהָ
יִקְרֶה, מִמָּאֵת מוֹבִיִּים - אוֹלֵי אֶחָד.

יִדְעָה, תִּנְבִּיאִים תִּקְרָמוּנִים
נִבְּאוּ יוֹם מִר וְתוֹכְחָה רַבָּה -
תִּרְעֶה הֵן בָּא גְהִיָּה מֵאֵת מוֹנִיִּים,
וְלֹא יִרְעֶנּוּ אִם קִצּוֹ בְּכָר בָּא.

וְהֵם הַטִּיפוּ גַם צָרֵי תַנְחומוֹת,
אֶךְ עַד הַיּוֹם, הִיא לְאֶמֶת מְרָה!
שִׁירֵי הַאֶחָרִית עַל אֶרְמוֹת
הֵם כִּי שִׁירִים גְּלִי לֵב רַע.

אשר בְּרַשׁ

1926

רשימות

שם ויפת
(קטע ממסד)

מדוי מהות ההבדל שבין תפישת שם ותפישת יפת, ומדוי הכטוי
שיש לתת לה?

ברור שזהו ההבדל שבין רוח המזרח ובין רוח המערב. המזרח נתן לה
למחשבה האנושית את הסאנקציה של רוחניות, או במילים אחרות: נתן לרוח את
הסאנקציה האלהית. מעתה עמדה המחשבה האלהית - הרוח - במרכז
(* בניינה נכונה.

למען נעץ בו את להבת פגיגו, שהוציאו מחגורתו, - והנה
נתקע הפגיגון בכרסו השמנה, שנתעגלה על הפרי, והאבטיח נשאר
שלם כאשר היה. מתבוסס בדמו נפל השודד לארץ, והאבטיח
נושר מבין רגליו. אז נטלו היהודי העני לעיני יושבי בית-
הקהה, נסתלק לו והלך אל ביתו.

ועוד מעשה בפקיד תורכי, שביתו עמד ברחוב, שהוביל
אל בית-העלמין היהודי. ראה אותו שר, שהרבה לויות עוברות
שם - מה עשה? עמד והטיל מס על כל לוויה, שעוברת על
פני ביתו. והנה באחד הימים ועל פני הרחוב עברה לוויה אחת,
ומלויה עניים ואין בידם לשלם את המס. אפס הפקיד לא ידע
רחם, ויצו עליהם לחזור על עקבותיהם העירה. אז הלכו מקורבי
המת לבקש עצה מפי ר' שלום שרעבי. הרב ישב אותה שעה
ועסק בקבלה ותלמידיו מכתירים אותו. ואולם בשמעו את אשר
קרה, קם מיד ממקומו ויאמר לתלמידיו: "בואו יחדיו ונחלק כבוד
למת! ויצא בראש המלוים. ויהי כראות השר את היהודים
חוזרים ובאים, הוציא את ראשו מבעד לחרכי הברזל של חלונו
וידרוש את מכסת הכסף, אשר הטיל עליהם. אז רמו ר' שלום
שרעבי ללויה, שימשיכו בדרכם וילכו. אפס הוא עצמו זז ממקומו
וינעץ את עיניו בעיני השר מבלי דבר דבר. אדום כולו מכעס
אמר השר לחזור ולהוציא את ראשו מבין החרכים ולהתנפל על
המלוים, אבל הוא נאחז במשוכת הברזל, ולא יכול להמיש את
ראשו משם - והלויה הלכה לה בשלום להרהזותים.

ה

חיי שרעבי הארוכים והגוריים קרבו לקצם. כיתומים
התהלכו תלמידיו ולא זזו מערש-דין. ור' שלום שקד על צואתו
לתלמידיו לשאת ברמה את הירושה הזאת, שהורישו להב חכמי
הקבלה וגדוליה. דומה היה, כאילו לבו מנבא לו בשעה זו עצמה,
בעוד בית-אל עמד על מרום פסגתו, ששקיעתו קרובה לבוא.
ושוב חזר וצוה לתלמידיו, כי עתידם הם וגאולת כל ישראל אתם
תלויים בערותם ובשקידתם, שבהן יפקחו שומרי האוצר על פקדון-
האמונים שהופקד לידיהם.

ואחר הזהירים על הסכנה הצפויה מכל התפלגות, וספר
לפניהם את המעשה בארצי הקדוש, שפעם יצא כדרכו בכל יום
עשיק עם דמדומי הערבים אל השדה לקבל את פני השבת עם
תלמידיו, ופתאום ותבוא עליו ההארה האלוהית כבמחזה: הקיץ
הקץ לגאולת ישראל! אז פנה אל תלמידיו ובקש מהם לגרש
מקרבם כל מחשבת-חולין וללכת אחריו לירושלים. ואולם התלמידים,
נגועי-פחד וקשורים בקשרי-משפחה, לא הרהיבו לעשות אותו
מעשה-רב - וכך החמיצו את שעת הפלאים הגדולה לעולם.
ואף גם המלים האחרונות של שרעבי היו דברי התעוררות
ועידוד, שיהיו זוכרים את חובתם לשמים ולבריות, ויקבלו על
עצמם את עול אמונת המקובלים.

בכל ליל העשירי בשבט מתקשט בית-אל בקשוטי חגי-
הבית חוגג כולו. החדרים מלאים קרואים. הלא הוא הלילה, שבו
נסתלק ר' שלום שרעבי. מכל שדרות העם באים לחוג את
ההלולא של הרב החסיד מבית-אל. בחצר הבית מצטופפים מבני
ההמון, הבאים להקשיב לשיחות החכמים, הנמשכות והולכות עד
שעה מאוחרת של לילה. המקובלים יושבים ועוסקים בספריו
"נהר שלום" וכו' - ובישיבה הסמוכה, במקום שהרביץ שרעבי
לפנים את תורת הקבלה, יושבים רבני ירושלים הגדולים וחוגגים
את זכרו של הרב כשהם עוסקים בתלמוד, ומדי פעם בפעם הם
מדמים לראותו מהלך בתוכם ומרבה שלום בקדושה ובטהרה,
שעליהן נתן את נפשו.

כאילו התופש הוא עצם רוחני שיש לפניו מציאות של נלמים, ועליו להחיותה ברוחו הוא: מי הוא התופש את המציאות אם לא כהדמהחשבה שלנו, שהוא רוח ולא מציאות? הרעיון הוא כשכיל ההוגה האירופי „מציאות” – יותר מן המציאות הזקוקה ללבוש רעיון. מתוך הלך מחשבה זה יכול שפננר, למשל, לסבר כי חוק הקאוזאליות איננו שולט בהתהוות. דעה זו יש לפרש רק כך: התהוותה של המציאות, כפי שאנו תופשים התהוות זו ברוחנו, מקומה לא במציאות הנתפשת אלא ברוחו של התופש. ההתהוות, הייתי אומר, היא מה שאין במציאות: היא המושג שלנו, היא – המחשבה! ונחת דרנא: יש שאדם חושב מחשבה רבה ואחר־כך באים דורות להגשים במציאותם את תוכן המחשבה ההיא, נמצא שהמחשבה ההיא היתה התהוות, וכל מציאות הדורות הבאים – התגשמות המחשבה, גופה של איריאה. ברור שמכאן הדרך מובילה אל האינדיבידואליות ואל הפילוסופיה הרומנטית, אם מותר לומר כך, כלומר: כיוון הפוך מזה של היהדות ורוח־הצבוריות שבה.

ככה רואה האריי ברעיון את יסוד עילמו, ומגיע בסופו מתוך כך לכפירה כטיב העולם הזה, לשלילתו ולהתיאשות ממנו. שופנהויאר – תוצאה ישירה מקנט. הסולם היורד „קנט – שופנהויאר” הוא כמנניתי־לויה להשלמת חוק־חיה של התרבות האירופית. יען כי ההוגה האירופי – רק ברעיון (ולא בקיום הגשמי) הוא מאמין, ורק במחשבתו הוא מוצא מציאות. ואילו החיים הרי הם חלוט. עולם החושים, לדברי שקספיר, עשוי אותו חומר שממנו נבראים החלומות. על כן מחייב האירופאי את המחשבה ושולל את המציאות. לעולם־החומר אין ממשות בעיניו כממשותה של המחשבה: הוא אינו בטוח אם העולם הזה קיים כאמת כפי שהוא מצטייר בחושינו. רק ברעיונו הוא בטוח תכלית כטחון. המחשבה היא כולה שלנו: משעה שניתנה לנו אנתנו הננו השליטים בה ולא כת נעלם וזלתינו. היוצר מציאות חמרית בלי ידיעתנו ומחוץ לנבול מחשבתנו. כפרומיתוס נלחם האירופי, בעזרת המחשבה הנתונה לו, נגד הכח שנתן לו אותה! אך היהדות ופרומיתוס – מזרח ומערב! פרומיתוס בן הרוח, בן־אלים. פונה מן הרוח אל החומר, משלילת הנעלם אל חיוב המעשה, מן האובייקט אל הסובייקט מחוץ תפצו, מן השמים שהוא עוזב אל האינדיבידואליות שהוא רוצה לשחררה מעול שמים. היהדות, לעומת זאת, אשר „לא בשמים היא”, פונה מן החומר אל הרוח, מחוץ תפצה, מחייב האובייקט אל צדוק־הדין בסובייקט, מן הפרט אל השמים – דרך הכלל המקבל קדושה שמימית. ואת המחשבה רוצה היהדות לשעבר מרצון לאותו הכח הנעלם שנתן לו אותה.

כך מבקשת מחשבתו המפשטת של האריי להבנם אל תוך הדברים, בעוד שמחשבתו של היהודי, הנעוצה בשמים וקשורה בהם, מבקשת להפשיט את הדברים ולהשתחרר מהם. היהודי שואף מן העולם הברור הזה אל העולם המקווה הכא: מן החומר שבמכורות אל האלהות שבאיריאל. בחומר הוא בטוח; את האלהים הוא אוהב. האריי שואף לצאת מעולם מפשט – זו המחשבה – שהוא בטוח בו, בכדי להודג עם עולם חמרי שאיננו בטוח בו. גם בדתו הולך האריי מן השמים אל הארץ – כך הלך היוני הקדמון וכך הלך הנוצרי האירופאי! – ולא כמו היהודי – מן הארץ אל השמים. דוא, להיפך מן היהודי, ברוח הוא בטוח ואת החומר דוא אוהב.

היהודי מקבל עליו אפוא את החומר שהוא לו מציאות, ושואף אל הרוח כאל קנין. האריי מקבל עליו את הרוח, שהוא לו מציאות ושואף אל חומר כאל קנין.

הכח היוצר של יפת רוצה להפוך את הרוח למאורע, את האלוהי – לעצם אורגני, ואת אומרת: את התוכן לצורה, את האובייקט לסובייקט. הכח היוצר של שם רוצה להפוך את החיים האורגניים, את המאורעות, שצורתם היא כל מהותם, לדות, לאובייקט! לפיכך

התרבות, ואז רק אז נכנס המערב לחיי התרבות. אבל מכאן נפלנו דרכי בני־האדם: היהודים הרימו את המחשבה למדרגת ציון, עשוה „מוסריות”. האריים עשוה למושג האובייקט, לסורוגאט של המציאות. ליהודי המחשבה משמשת נשר, להתרומם דרכה אל אשר למעלה מן המציאות, מקום שם הפתרונים. לאריי המחשבה משמשת נשר לדרת אל המציאות ולהתעמק בה, לתפשנה אל נכון, כי היא החידה, שצריך לפתרה. כך הם נפגשים במלכות המחשבה.

נדמה לי כי יש לומר שהיהודי, בעוד שהוא שואף ועולה מן המציאות אל הרוח, תופש את הרוח מתוך המציאות, בניגוד לאריי התופש את המציאות מתוך הרוח, בעוד הוא הולך בעצם ויורד מן הרוח אל המציאות. רוח היהדות הולך מלמטה למעלה; רוח יפת הולך מלמעלה למטה. לפיכך אנו רואים הרבה הופעות של התחלה וסוף בחייהן של תרבויות־יפת, שתחלתן – איריאל מנותק מן החיים, וקצן – הפנם שהן נפגמות על ידי מגען עם קרקע־המציאות שאליה סופן לדרת. ואילו המשכה של הופעת היהדות דומה לקו ישר שאין לו סוף בעינינו, יען כי הוא שואף מן הנקודה הארצית הנתונה אל האינסוף המאוה. לפיכך, לעומת הריתמוס המשעשע־לב של תרבויות־יפת, של מהלכן העולה ויורד ושל ההנאה מעצמן, ההסר לה ליהדות, יש לה, בשאיפתה אל הרוחני המחלט, נקודת־המשען הארצית הנתנת לשאיפה זו בטחון והכרת־יודאות, עם צכיון של כוכר־ראש גמור. נקודת מוצא מציאותית זו הסרה להן לתרבויות־יפת, המתחילות מן המפשט, בשאיפתן להפכו לערך סובייקטיבי. על כן לא תמנע שום ת־כבות־יפת מסתירה ונגוד ביחס אל המציאות, ואילו הרוחני שביהדות, במדה ובצורה שישנו, מעצם טבעה ומגנה של האומה הוא נובע. הנטיה של יפת להתחיל מן המפשט, כדי להפכו לקנין הסובייקט – מטבעה הוא כי יהיה לה אופי של שעשוע, אם כי אמנם שעשוע נעלה ונאצל, שהרי אי־אפשר לדחוק את האינסוף אל תוך נבולות האנושי בלי שאריות. לפיכך החליטו שילר וספנסר שהאמנות היא משחק. בלשונו העברית חסר הבטוי למושג „פריוויות”, והיא מפני שהסריוויות היא עצם טבעה של היהדות. מתוך פרטי־החולין שבכל יום, היהודי נושא את עיניו בלי הרף אל האינסוף. משום כך גם לא נכנסו היהודים בהמון לאמנות העמים אלא בזמן האחרון, עם האכספרסיוניזם, המשליך אחריו נו את כל האקס־סו־ארין המשעשעים של האמנות ואינו נוטל לעצמו אלא את צעקת־הרוח הסריווית, הערומה, המונותיאיסטית בעצם, זו היוצאת מן הנקודה שבמציאות ושואפת אל האינסוף, מבלי להתעכב לשם שעשוע בנאות־הצורה היפות, מקום שם הרוח השואפת נהנית מעצמה. האכס־פרסיוניזם מין יהדות הוא בתוך האמנות, וכמוה גם הוא סובר שכל האומר „מה נאה אילן זה!” הרי זה מתחייב כנפשו.

כי בעוד רוח־יפת מפשטת היא, הנה אפשר לומר כי רוח היהדות היא מפשיטה. היהודי רוצה להגיע אל הרעיון מתוך המציאות שאותה הוא מחייב בתורת יסוד לרעיונו. האריי, להפך, רוצה לקנות לו לקנין רוחני מציאות שתרא כולה שלו ובלתי־תלויה בכח זולתו, מתוך הרעיון ובעזרת כתימתחשבתו.

אופן־התפישה המיוחד של היוני־אירופאי, שהוא זר בעצם ליהודי נוטה לדאות את האיריאה כמציאות ואת המציאות כהתגשמות המחשבה. זהו סודם של אפלטון וקנט, שזשאו בהכרת ורים לרוח היהודי. כך יכלו הפילוסופים שלנו ברור ההשכלה, בכואם אף הם לרעות בשדות המחשבה החפשית, להסתגל אל שללינו וכיחוד אל הגל, זה שנסה – לפי דעת שופנהויאר, במקצת אחיות עינים – ליחס מציאות למה שאיננו ב„מציאות”, כלומר ל„רוח”, אבל לא יכלו להסתגל אל קנט, שרואה את המציאות כתלויה במחשבה, כדבר רוחני, – עד שתרמן כהן בא ו„יהר” אותו.

המחשבה של יפת תופשת אפוא את המציאות מתוך הרוח,

והממונה על הגניזה שלו. בלונדון קרא לעצמו בשם מיכאל אנגלו-פלוריו וגר בבית שהיה שייך לשושלתו שכספיר, ששמו שמש לו פסיכונים. את כתיבת המלש"ה החל מיכאל אנגילו ברניה, אשר ישב בה זמן ירוע ושמע שם את האגדה על הנסיך הרני. הסוניפות שלו מוקרשות, כירוע, ל-W. H. אחר. מי היה בעל ראשי-תיבות אלה? על שאלה זו עונה פלנריו: W. H. הוא ויליס הרברט לורד פירמורק, פטרוננו של מיכאל אנגילו. כמו כן מנסה פלנריו להוכיח, לשם אישור הנחתו, כי מיום שמת מיכאל אנגילו חרל שכספר לכתב.

מובן, שהנחתיו של פלנריו עוררו סערת מחאות בעתונות האנגלית. המומחים האנגלים שגם הם החלו לחקור את תולדותיו של מיכאל אנגילו הוכיחו בראיות חותכות, שזה האחרון כת בשנת 1625 כלומר: 9 שנים אהרי שכספיר. מיכאל אנגלו-פלוריו היה פרופסור באוקספורד ומורה אצל משפחת המלך. כמויאות הבריטי שמורים גם המרקסטים הפילוסופיים שלו המוקרשים למלכה.

כלפי זה סוברת העתונות האיטלקית, שאם גם נכונות הן הנחותיהם של המלומדים האנגלים אין אלו מוכיחות עריין, שמיכאל אנגילו זה לא היה בו בזמן גם שכספיר.

זכה לופה סוגיה זו בעדפ"ל התיקון.

מלקט

בשולי הגליון

הערה

בגליון ל' של "הדואר" כותב א. ר. מלאכי במאמרו "רות ברומה העברית": "עור לא נסה סופר אמן לתאר את רמות רות כמחזה; ליצור מאיריליה נעימה זו שיר-עלילה או לכתוב ספור אשר בו ישתקפו החיים הפרימיטיביים של עם ישראל בימי שפוט השופטים, ימי ראשית התחילו על ארמתו. ספרות רודנו ירוע לי אך ספור אחר והוא "רות", מחזה כשש מערכות לגרולים ולקפנים מאת חיים יהושע בוכבינדר, שנרפס בשנת תרע"ב בודשה".

מ. א. ר. מלאכי, שהוא ביבליוגרף עברי, צריך היה להיות זהיר וריקן יותר ולא למהר להורות הלכה ביבליוגרפית מסעה כזאת. בה בשעה שהוא מזכיר מחזה של בוכבינדר אשר לפי דבריו "ערכו הספרותי — אפס" נעדרו מיריעתו, או נעלמו מזכרוננו, ספורו של יהודה שפיינברג "בימי שפוט השופטים", אשר נכנס לתוך כל כתביו (שיצאו בהוצאת "מוריה", אודיסה) והפואמה הדרסית "רות" של יעקב זיכמן, שנדפסה בדרך י"ב של "התקופה".

דן

דיעות קלוב פא"ן

— ב-20 ליוני בשעה 11 בבוקר נתקיימה באולם המזאר של הפרלמנט הפולני הפתיחה החגיגית של הקונגרס השמיני הבינ-לאומי של קלובי פא"ן. בקונגרס השתתפו בתור צירים נבחרים מהעולם הספרותי שבאמריקה, ארגנטינה, ארץ-ישראל, אירלנד, איטליה, בלגיה, כולגריה, אשכנז, צרפת, דנמרק, הולנד, יוגוסלביה, לשביה, נורבגיה, סין, אוסטרליה, אנגליה, שוריה ומרכז פא"ן היהודי. מלבד המשלחות הרשמיות של קלובי פא"ן מהארצות הנ"ל השתתפו עוד כאורחים הרבה סופרים מפולין ומחולל. באי כת הספרות העברית היו יעקב כהן ויעקב פיכמן.

נשיא הפא"ן קלוב הפולני, הסופר פרידריך זשל, פתח את הקונגרס בנאום ברכה קצר ומסר את רשות הדבור לנשיא האכסוקוטיבה של קלובי פא"ן, הסופר האנגלי דיון גאלסוורסי.

הסופר המפורסם הדגיש בנאומו כי אף-על-פי שקלובי פא"ן אינם עוסקים בפוליטיקה, הנהו סובר, שהוא מביע את רגש השמחה של כל המשתתפים בקונגרס בלי יוצא מן הכלל, על שהקונגרס הנוכחי מתקיים בפולניה, ארץ

היתה יצירת יפת-האמנות, ויצירת שם-הרת. על כן יצרה אירופה את האינדיבידואליות, כלומר את ראית האובייקט מתוך הסובייקט ונזהו גם קנט, והיהדות — את התפישה האנושית-צבורית, את האתיקה של הכלל, בנגוד למוסר היחיד, ואת אלהי הכלל, בנגוד לאלהי היחיד של הנצרות.

יעקב קופליביץ

פָּרָט

משירת זמיר לתרועת מלחמה

האשה סרוימי נאידו, אשר נכחה למלאות את מקומו של גנרי הכלוא במלחמה נגר השלטון הבריטי, היא המשוררת ההודית המפורסמת המכונה "הזמיר ההודי". זאת היא אולי הפעם הראשונה בתולדות המזרח, שאשה ומשוררת עומרת בראש תנועה מרינית כבירה.

נאידו אינה משוררת גדולה בלבד כיראם ראשית-כל — ודבר זה אופייני הוא לגבי צביונה של הלאומיות ההודית — משוררת אנגלית גדולה. ספרו נאידו כתובים אנגלית, ויצירותיה הליריות "ספ הזהב", "צפור הזמן", "כנפים שברות" מולרתן בקנה, אוסטרליה ואנגליה לפחות כמו בהורו. זאת היא אולי השוררת הגדולה ביותר של הלאומיות ההודית: כרי שבדרי התוכחה המכוונים כלפי אנגליה יהיו מובנים לכל, מוכרחים להשתמש בהודו בלשוננו של שכספיר... לפני שנים אחרות כשעברה נאידו את אירופה אמרה בשעת אינפטריו לאחר העתונאים הגרמניים: "יציותי תרגמו מאנגלית ללשונות הודי". על שאלתו של העתונאי: "מרוע אין היא כותבת בלשון-האם שלה?" השיבה נאידו — עתה "אשת לפירות" של הלאומיים ההודים: "לשון המולדת שלנו מאפשרת רק ספרות פרובינציאלית וספרות כל-הודית אשרית רק בלשון האנגלית". שניות סיגית זו היא אולי אבן-המכשול הגדולה ביותר אשר על ררך השחרור ההודי.

סופו הטרגי של אמן יהודי

בפריו שלח יד בפשו יולס פסקין, אחר מגרולי הצירים והגרפיר-קאים של זמננו. בחדר עבודתו אשר במזמנמטרי העליזה ורבת החגיגות וההוללות חתך פסקין בן הארבעים וחמש את עורקו וכשהמות לא מהר לבוא, תלה את עצמו באונקל התקוע ממעל לדלת.

יולס פסקין נולד בבולגריה. בן למשפחה יהודית ספרדית. נחגגל תחילה לגרמניה. אחד כך נתארח באמריקה. חלק הגון סימיו עבר עליו בנדודים באמריקה הדרומית, באפריקה ובעולם התחתון של צרפת.

בהיותו בפריו שמש "תלפיות" לחיי הזהמה של המונפרנס. ימים אחרים לפני מותו נאם במסיבת-רעים בין כוס לכוס: "גבירות יפות, בקרוב אראה אותן שוב כאורחות ביתי. אני אקבל את פניהן בחיובי, בחיוך נהר, בחיובי של תלוי. השומעים צחקו. אבל היא קיום את דברו.

הסוגיה שכספיר

הפולגתא סביב סוגיה זו טרם חלחה. על כל ספרי החקירה המרובים שנכתבו על נושא זה נוסף עתה עור אחר. "שכספיר — פסיכונים של משורר איטלקי", זהו שמו של הספר שהוציא חוקר-הספרות האיטלקי הצעיר סנטי פלנריו ברומא. בספר זה מנסה החוקר הצעיר להוכיח, כי לאמתו של דבר היה שכספיר איטלקי ששמו היה מיכאל אנגילו. כיצר בא פלנריו לכלל הנחה זו? — מיכאל אנגילו — שאין לזהות אותו עם מיכאל אנגילו האמן הידוע — כתב בשעתו מספר ירוע של ספרים. מתוך קריאה בספריו מצא פלנריו דמיון רב בין אחר הספרים האלה ובין החזיון "המלש". מתוך כך החל פלנריו לחקור את תולדותיו של אנגילו זה ומצא, כי זה האחרון ברח בשנת 1586 מחמת האינקוויזיציה ללונדון ועד שנת 1615 היה שם ידיו של הלורד סימברוק

בחקירת ספרי השירה שלו אף חבר עליו ספר מקיף. יתר מחקריו החשובים הם: "גטה" - היינריך פון קלייסט", "שכספיר והרוח הגרמנית". בשנה האחרונה הוציא תרגום מלא וחדש של שכספיר באשכנזית יחד עם מחקר מקיף על שכספיר. גונדולף הוא ממוצא יהודי ושמו האמתי הוא גונדולף פינגבר. בזמן האחרון הוא מכהן פרופסור בהיידלברג.

יום הספר באיטליה, ברביעי למאי התקיים בכל איטליה יום הספר" זו הפעם הרביעית. התגיגה עברה בהצלחה מרובה במילנו, מקום שמולי"ם ומוסי"ם סררו על ככר מרקנטי למעלה מתשעים קיוסקים למכר ספריהם. הכריזו על פרסים בעד חלונות-ראווה וקיוסקים אורגינליים ביותר. רוב המולי"ם הופיעו לפני הקהל-מחברים חתמו על ספריהם תחת כפת השמים. המו"ל מונדודרי המציא לו יריעת ספרים אורגינלית, כדי למשוך את הקהלי טרוס נסע בקרון-מסע של ספרים לציליזי מנגינת מחול, מו"ל שלישי השמיע באזני הקהל את גאומי הרדיו של הסופרים. הפדיון עלה למעלה ממיליון וחצי לירות איטלקיות. הדוחק של הקונים והמסתכלים היה גדול כל כך. עד כי לשנה הבאה חושבים להשתמש בשביל יום הספר בככר דולמו - המגרש הכי גדול בעיר.

ברנרד שאו - מלך אירופה... כאנגליה נערכות עתה ועירות לשם יסוד תיאטרון אנגלי עממי. באחח הועידות הללו נשא בין השאר ברנרד שאו נאום, שבו ספר את האניקרוסה האופינית הזו: לפני המלחמה צריך היה התיאטרון העממי בוניה (תיאטרון-בורג) להציג את אחת מיצירותיו. שאו הציג תנאים ידועים, שהרגיוו מאד את מנהל התיאטרון, איזו ברון ספורסם. אותו ברון כתב לשאו, כי תנאי העבודה בתיאטרון בורג נתקדשו על ידי המסורת ואינם ניתנים להשתנות, כשם שלא ניתנו להשתנות בשעתם חוקי פרס ומדי. שאו ענה: "מנקודת ההשקפה השלישית הנה הקיסר שלך הוא בלי שום ספק קיסר אוסטריה-הונגריה, אך מנקודת ההשקפה של הרמטה המודרנית, אני הנני קיסר אירופה ולפיכך אינני מותר על התנאים שלי".

קומדיה פוליטית חדשה של ברנרד שאו. ברנרד שאו שכבר במחזותיו "האדם והאדם העליון" ו"השאון הגדול" עורר כמה שאלות פוליטיות של עתיד האנושיות, עובר עתה על קומדיה חדשה בשם "המלחמה". בקומדיה זו איכר שאו לתאר מלחמה בשנת 2030.

קונן דויל חולה מסוכן. מלונדון מוריעים כי קונן דויל חלה במחלה אנושה וכי מצבו קשה מאד. דויל הוא כיום בן 73. הספיריטיסטים האנגלים מתכנסים יום יום לאספות, שבהן יתפללו לשלום מנהיגם, גם באמריקה ובאוסטרליה עורכים חסידיו התורה הפרפסיכית תזלות לשלומו של הסופר המפורסם.

הוצאת מונדודרי באיטליה מוציאה סריה של ספרים בת חמשים כרכים בשם "הספריה הרומנטית" שעליה ליצור אנציקלופדיה פנסיסטית של האדם המודרני. אנציקלופדיה זו תכיל תרגומים נבחרים מסופרי המאה התשע-עשרה שבארצות השונות.

למלאות מאה שנה לפילוסופיה הפוזיטיבית יצא הספר "מחשבות וחוקים" לאוגוסט קונט, שנאספו מתוך יצירותיו של אבי הפילוסופיה הפוזיטיבית על ידי זור' דרם.

רומן רולן מסיים עתה את הכרך האחרון של סרית הרומנים שלו, "נפש קסומה" (מופיע בעברית בהוצאת שטיבל בתרגום יי קופליביץ).

בהוצאת רובהולט באשכנזי יופיע בימים הקרובים תרגום מלא של "הקומדיה האלהית" לדנטה, מעשה ידי רודולף בורכרדט.

ארנסט טולר סיים דרמה חדשה בשם "אפר מבקש את השמים", דרמה זו, שהיא אגדה מלאה מוסטשים פולטיים, הופיעה בהוצאת קישנהוד בברלין. **ספר על חיי רימבו הוציאה מרגריטה מלר.** חיי המשורר הזה, אחד מאבות הסימבוליזם, מסופרים כאן על יסוד חומר שלא פורסם עדיין.

בעלת עבר מהולל כל-כך, שמאה שנות סבל עברו עליה ולכסוף זכתה לתחייה מופלאה כזו. הוא סיים את נאום הברכה שלו בתודה לנשיא קלוב פאין הפולני ולעם הפולני על קבלת הפנים הנלבבה שערכו לקונגרס קלובי פאין. נאומי ברכה נשאו: נשיא סיים רשינסקי והמיניסטר לעניני חוץ אוגוסט זלסקי.

נשיא קלוב פאין הפולני, פרידריך זמל, סיים בנאום ארוך את הישיבה התגיגית.

אחריו נעילת הישיבה הראשונה נערכה סעודת-בוקר חגיגית לכבוד הצירים והאורחים המוזמנים. בשעת הסעודה התודעו הצירים השונים איש אל רעהו.

הישיבה השניה היתה מוקדשת בעיקרה לדינים-חשובות של המזכיר הראשי של האכספויבה. ב: כרמיה הרצה על המצב הבין-לאומי של קלובי פאין השונים.

אחר נשמעו הרצאות מצירים שונים של קלובי פאין על מצב הספרות בארצותיהם.

הרצאות קצרות קראו באי-כח קלובי פאין בארגנטינה, בלגיה, צ'כוסלובקיה וסין. אחר זה נסגרה הישיבה השניה.

בערב ניתנה לכבוד האורחים הצגה חגיגית בתיאטרון הגדול ואחריה-משתה בכית נשיא המיניסטריון סלאבך.

הישיבה השלישית הצטיינה במומנטים סוערים אחרים. הסופר הצרפתי המפורסם זשול רומן מחה כנגד הצעת האכספויבה של קלובי פאין, שמכל משלחת ינאם רק נואם אחר. הוא רואה אז הקונגרס כאכספודיוריאלי, שאינו מכיר בשום גבולות ועמים וכל משתתף אינו אלא חבר של משפחת הסופרים הגדולה ורשאי להביע את רעתו על הענינים השונים העומדים על סדר היום. לאחר וכוח סוער נחקבלה הצעתו של זשול רומן.

אחר מחה ארנסט טולר כנגד זה, שנמנעים להזמין באופן רשמי את הסופרים הסובייטים לוועידות פאין, אך רבריו נשארו ללא הד.

אחריו בן הרצתה הגי' פון אורבניצקה על פרס קלובי פאין בעד הספר הטוב ביותר. לאחר ההצאה היו וכוחים ונתכוננה ועדה בת 3 חברים לעבר את ההחלטות בשביל הזלנום. בזה נגמרה הישיבה השלישית.

הישיבה הרביעית היתה מוקדשת לשאלות התרגומים. המרצה היה ב. כרמיה. בזה נגמר סדר היום.

אחריו הצהרים נערכה קבלת פנים חגיגית לאורחים באולמו עירית ורשה. בערב נערכה קבלת פנים בכית המיניסטר לעניני חוץ, ה' זלסקי.

— כלי סיון התקיימה באולם הסופרים אשר באוהל שם" המסיבה הראשונה של קלוב פאין. השולחנות היו ערוכים במגדנות ובפרחים. באו חברים ואורחים מתל-אביב, ירושלים ומקומות אחרים. יושב-ראש המסיבה אשר ברש פתח ורכר על פאין ועל המסיבות החדשיות, אחר הקדים רברים אחרים לנושא השיחה "שלמה בן גבירול". נשיא הקלוב ת. נ. ביאליק שוחח במשך שעה על שירת ספרה, תכונותיה וערכה לזמן הזה ובהגיעו לפרשת שירתו של בן גבירול קרא בהשמעה ובהסברה כמה דוגמאות משיריו.

היושב-ראש נעל את-המסיבה מתוך ברכת-הדרך לנשיא הקלוב היוצא לחוץ-לארץ.

בעולם הספרות, האמנות והתרבות

בהיידלברג מת ב-10 ליוני אדולף פון הרנקי חוקר הנצרות המפורסם, מגדולי אנשי המדע באשכנזי. הוא היה פרופסור באוניברסיטאות של ליפסיאה, גיסן, מרבורג וברלין. בן 79 היה במותו.

מלאו חמשים שנה לפרידריך גונדולף, אחד מחשובי המבקרים באשכנזי בדור האחרון. הוא נמנה על חוגו של סטיפאן גיאורגי ומשתתף בקביעות ב-בלטר פיר די קונסט". כמעריצו הגדול של גיאורגי עסק הרבה

ד. שמעונוביץ הרצה הרצאה מקיפה על השתתפות שבין הסופר והקורא, והדגיש שהסופר העברי מילא תמיד את חובתו ביחס לתרבות העברית והגיע הזמן שגם הקורא העברי יעשה חובתו הוא.

אחריו הרצה ה. נ. ביאליק, הוא היריע כותך התמוכרות מרובה על היחס לסופר העברי שנהפך לשמש-התעמולה בארץ ועל ההתנכרות והבטול לגבי הספר המקורי העברי, אם נהפוך את יצירתנו לגל ספרים מתורגמים שאין בו חוש השדרה של ספרת מקודית וזו תלך ותרעד כאשר עד עתה — לא תהא לנו תקומה בארץ. אנו מחזיקים מעמד בארץ בכוח אש הקודש שהבעיר בנו חסופר העברי וחשא נחשא לעצמנו ולעולם כולו אם נמשיך ביחס העלבון לסופר ליצירתו. ואל נקל ביצירותינו המקוריות. מאמין איננו באמונה שלמה, שהקטנות שלנו נהפכות כרכות הימים לגדולות, כי זוהי סגולת הארץ הזאת והעם הזה. הקבוצ שלנו בארץ כיום אינו קפן בכל אופן מהקבוצ שהיה לנו בארץ בימי עזרא ונחמיה ומה הן כיום יצירותינו מאז, לנו ולעולם כולו?

ד"ר י. קלוזנר הזכיר את היחס הנלבב של הקורא העברי לספר ולסופר בדור הקודם. כל סופר נדמה ל"רבי" והיה לו קהל חסידים מסורים. כשמת סמולנסקין ישבו "שבעה" יהודים שמעולם לא ראוהו, את יחס המסירות וההתלהבות הזו יש לחדש בתוכנו.

ר' בנימין מסר על מצב "מאונים" ודרש מהקהל לאזשר את קיומו מתוך כבוד ומלוי חובתו כלפי משתתפיו. נבחרה ועדה מבין הקהל לעזרת "מאונים".

המסיבה נעלה בדברי סיוס של ביאליק ובברכת היו"ר בשם הקהל לצאתו להולל.

— ביום א' ג' בתמוז ערך סניף אגודת הסופרים בירושלים קבלת פנים לסופר בן-ציון כץ. את המסכה פתח יושב ראש הסניף ה' ש' שורץ; נאומים נשא: מרדכי בן הלל הכהן, ב' דינבורג, ק' י. סילמן, א' קוטלר, הרב ברלין, פרופ' קלוזנר והג' בן-יהודה. ה' בן-ציון כץ ענה למברכים.

— "דביר" קבעה את תכנית הספרייה "דביר-מדע" לשנה הבאה — 12 ספרים, ספר לחודש. הספרייה תהיה מוקדשת כולה למדעי ההיסטוריה ותכליל את הספרים: "החסידות" לשמעון דובנוב, כתוב עברית בעצם ידי המחבר, שלשה ספרים; "דברי ימי עם עולם" לש' דובנוב, שלשה ספרים; "מצרים" — דברי ימי מצרים העתיקה, החיים המדיניים, החברתיים, האמנות, הדת, חיי המשפחה — ליוסף לוריא, שני ספרים; "תולדות יעקב פראנק וסיעתו" למ' בלבן, בצרפת תמונות ותעודות המתפרסמות זו הפעם הראשונה, שני ספרים; "גדולי ישראל" לד"ר ש' ברנפלד — מונוגרפיות מקיפות על רש"י, אברהם אבן-עזרא, רמב"ם, אבועלפיה, עמנואל הרומי, יהודה אריה די מודינא, מנשה בן ישראל, שפינוזה, מגדלסון, גינר ועוד, שני ספרים.

— בהוצאת ספרים מצפה יצא לאור "הצבא מאחרי קוצי הברזל" (יומן מחיי השבויים הגרמניים בסיביריה), בשני חלקים, מאת ארוין דוינגר. תרגום יצחק למדן; בספרית תרבות יצא לאור הרומן הידוע "מברחים" מאת עוזר ורשבסקי. תרגום מיידית ה. ייבין; בספרית תרבות הופיע החלק הראשון של הרומן "בקעת-הירח" מאת ג'ק לונרן, תרגום ראובן גרוסמן; בספרייה המקורית הופיע "פרפורי מהפכה", ספור מחיי היהודים ברוסיה הסובייטית מאת אלה ר.; בהוצאת ספרים מצפה יצא לאור ח"א מהספר "סעמה של ההיסטוריה" מאת מכס נורדוי מתורגם ע"י ד"ר י. בלובשטיין בעריכת פ. לחובר; בספרייה המקורית הופיע בימים הקרובים "צדיק-העץ", ספור מחיי השרה בארץ-ישראל, מאת עבר הדני; כמו כן יופיעו בימים הקרובים הספרים האלה: מלון ערבי-עברי עם המבטא-העברי באותיות עבריות, מאת א. אלמליח. המלון מכיל בערך 600 עמודים; ח"ב של הרומן "בקעת-הירח" מאת ג'ק לונרן. תרגום ראובן גרוסמן; חוק השטרות והשיקים בא"י, ערוך ע"י ד"ר ק' פרידנברג; תורת הספרות העברית והכללית, מאת אשר ברש; ההוצאה מסרה לתרגום את הספר הידוע "המרד במדבר" מאת ט. ע. לאורגס למשורר יעקב קופיליביץ.

אלברט סרגל הוציא שתי אנתולוגיות גדולות של השירה הגרמנית למן המאה השש עשרה עד המאה התשע עשרה, שבחבורן השתתפו סופרים אחרים. לאנתולוגיות נספחו שירים נבחרים של הליריקה הגרמנית מחמשים השנים האחרונות.

הביבלופיל האנגלי פולברג דו'קסון הוציא בשני כרכים אנטומיה של ביבלומניה. זוהי שורה של מחקרים, כתובים על יסוד חומר רב בדבר אנשים, הנמשכים אחרי ספרים — "תולעי ספר", קמצנים, גנבים, אנשים הלוקחים ספרים מבלי להחזירם לבעליהם וכו'.

המו"ל הפריסאי פיגאס קבע פרס של 10.000 פרנקים בעד דומן המאורעות הטוב ביותר. מטרת הפרס היא לתמוך בסוג ספרים זה, אשר גם בצרפת תופש התרגום האנגלי את מקומו. לקונקורס הוגשו 63 כתבי יד, את הפרס קבל הרומנטיסטן הצעיר פיר ורי בעד הרומן "צואתו של בזל קרוק". מיד לאחר פרסום הפרס הופיע הספר בשוק.

תומאס מאן על רימרק. בשיחה עם בא כח הגיואר ציוריכה צייטונג אמר תומס מאן על רימרק כדברים האלה: "אין לו לרימרק נסיון ספרותי, ואולם הוא, מיפויב לכתוב מכל הסופרים המודרניים של זמננו, דעתי היא כי רימרק לא יוסיף ליצור עוד דנד מעין "במערב אין כל חדש". ואולם ספר אחד כזה דיו להנחיל שם לכותבו. נראה הדבר כי המחבר עצמו מבין זאת ושתיקו הממושכת חשיכותה מרובה מהועעת כמה רומנים טובים או גרוועים. כידוע הודיע רימרק עצמו זה לא כבר, כי אין בדעתו להוסיף לכתוב או לפרסם דבר מה.

הקונגרס התיאטרלי הרביעי הבין-לאומי פתח בימים האלה את ישיבותיו בהמבורג. ירצו: פירמין גמיר על הנושא "תפקידי האגודה התיאטרלית העולמית ומטרותיה", מכס אלכסנדר ניומן — על "ערך הפסיכיליסם, התיאורטי-טיקן המפורסם של אמנות הקודר רודולף פין לבן — על עתידו של הקודר בתור אמנות, הדבר העיקרי של התכנית צריך להיות הוכוח על תפקידם של הקלסיקים בתיאטרון המודרני, המרצים יהיו יסר וגטור. על הורטים הכי חדשים של הדרמטורגיה בתיאטרון ירצו פסיקספור וכא כח התיאטרון הצרפתי החדש, גסמון ברי. על הפרובלימות הבין-לאומיות של הבקורת ירצו הריר מילר, הד"ר הופמן והמברק הצרפתי סרבוסקי. על השיטות התיאטרליות השונות: שאירוב, יסנר והצרפתי אבל סריר, על הפילם — הצרפתי שרל בורגון והגרמני ד"ר בגיר. על הרדיו — סנהל הררוי הברליני הד"ר הנס פליש והצרפתי פול גסל.

בית ספר גבוה לתיאטרולוגיה עומד להוסד בקרוב בווינה בהנהלתו של מכס ר. גהרד. למטרה זו נתיסדה בווינה אגודה בשם "חברת דורשי בית הספר התיאטרלי הגבוה בווינה".

ההתאגדות הבין-לאומית של האגודות הפידגוגיות פנתה אל חברי האומים בהצעה לעכד ספר-למור בין-לאומי לדברי הימים, שיהא חובה ללמדו בכל בתי הספר שבעולם כולו. מטרת הספר הזה היא לשרש את כל היופיים, הנפוצים על ידי סוג פדגוגים ידוע בארצות שונות, הוורעים שנאה בלכות הילדים הרכים. בקשר עם הצעה זו כותב פובליציסטן גרמני אחד: "הלאומיים שבכל הארצות יתנפלו, כסובן, בחימה שזוכה על הצעה זו וישתדלו לשימה לאל. הם רוצים ללמד רק את תולדות מולדתם הם ועל שאר העולם הם דוצים לספר רק את השקרים, המועילים לעיניהם". על ההצעה הרצינית הזאת יודנו בקרוב.

אישים, ספרים ומאורעות

— ה. נ. ביאליק יצא לחוץ לארץ למשך ירחים מספר לשם רפוי.
— בליל ג' כ"ח סיון התקיים בירושלים במלון תל-אביב נשף אגודת הסופרים. נוכח קהל מוזמנים גדול מחוגים שונים. ה' ש. שוורץ ישב דאש.

מרגלים או גבורי המולדת? הריגול העברי כחזית האי-צישראלית מאת י. יערי-פולסקין. הוצאת "שומרון", תל-אביב. תרמ"ג. 225 עמ'. י. קיהן. הסוסיקה בכתבי הקודש, בתלמוד ובקבלה. הוצאת "מנורה". וינה, 117 עמ'.

IV. ספרות ארץ-ישראל:

חברון מאת א. שחראי. ספרית "לנוער". יוצא לאור ע"י הקהק"ל בהוצאת "אמנות". מגילות לבתי הספר. האגדה ובעלי האגדה. סתוך ספר "מורה נבוכי הזמן" לר' נחמן קרוכמל. ערוך ומבואר ע"ד ר' א. בן-ישראל. 125 עמ' - סוריה וא"י. סתוך ספר המסעות של רבי בנימין מזולידה ערוך ע"י ר"ר א. ברור. 36 עמ'. - א. הרב והאורח. ב. מעשה חוטב עצים. מאת ש. י. עננון. 26 עמ'. - במשפחה. א. אם על בניה קובץ מלוקט ומסידר ע"י ז. אריאל ונ. סל. 31 עמ'.

V. ספרי למוד וקריאה בבתי הספר:

מסכת רמאי. משנה ערוכה לתלמידים ומפרשת על-ידי ח. ג. ביאליק. הוצאת "דביר", תל-אביב, תר"ץ. כ"א עמ'. גריוס. לא חנם נבח הכלב ועוד מעשה. עברית מאת ז. ליבוביץ. הוצאת "קפת-הספר", תל-אביב. תר"ץ. 15 עמ'. המלך החולה ושלוש בניו מאת בן-ציון רסקין. 14 עמ'.

VI. שונות:

הלל חוכרת ב'. ירחון אמנותי ומדעי לעניני השירה והזכרה. העורכים ד"ר מרדכי זגרנברג ומ. ש. גשורי. בהוצאת המכון היורשלימי לנגינת חדשה. 50 עמ'. דבר הספורנס. הוצאת אגודת ספורנסים חברי מפא"י באוניברסיטה העברית. ירושלים סיון, תר"ץ. 22 עמ'. ררך הנוער. קובץ א'. הוצאת המועצה הארץ-ישראלית לעניני "גודרוניה", תל-אביב, סיון, תר"ץ. 147 עמ'. גליונות ללמודי השבע בבתי-ספר עממיים. גליון ט'. ניסן תר"ץ. העורך י. אביזוהר. הוצאת "קוהלת". ל"ח עמ'.

העורך האחראי ש. צמח

- בספרית שטיבל יצא הכרך השני מן הרומן הגדול של תומס מן "בית בודנברוק" - שקיעתה של משפחה אחת - בתרגום מי סמקין.

- בספרית שטיבל יצא החלק הראשון מן הרומן "בישוב של יער" לחי הזו.

- נמסר לדפוס בהוצאה משותפת של "יובל" וקובלסקי קובץ שירים בשביל מקהלות בתי-ספר בשני קולות: קובץ זה מכיל שירים מאת קומפור זיטורים שונים מעובדים ע"י ה' מנשה דבינוביץ לשני קולות ואחרים מהם גם בליות פסנתר; הקובץ יופיע בעוד חודש ימים.

- הסופר אמיל לודביג שלח לבית הספרים במתנה את ההוצאה הגדולה של כתבי גיתה אשר יצאה בזמן האחרון בהוצאת פרופיליען. ההוצאה מקיפה 42 כרך ונספחו לה שלשה כרכים "אישיותו של גיתה" (ספורי בני גילו ומכתבים עליו).

- הממשלה הטשכוסלובקית המציאה לבית הספרים אוסף נבחר של ספרי מחקר של מלומדים טשכיים אשר יצאו בשנים האחרונות. בין הספרים נמצאות החקירות של פרופ' הריוני על החתים והחקירות של פרופ' לקסה על מצרים העתיקה.

נתקלו במערכת:

I. ספרות יפה מקורית:

ה. הזו. בישוב של יער. רומן. ספר א'. הוצאת אברהם יוסף שטיבל, ברלין-תל-אביב. תר"ץ. 229 עמ'.

II. ספרות יפה מתורגמת:

תומס מאן. בית בודנברוק. רומן. תרגום מ. סמקין. ספרית שטיבל. ברלין-תל-אביב. תר"ץ. 235 עמ'. אמיל לודביג. נפוליון. ספר שני. תרגום מגרמנית י. לופבן. ספרית שטיבל. ברלין-תל-אביב. תר"ץ. 388 עמ'.

כהבי שלום אש. ספר ששי. 1. תשובתו של חיים לדרר, תרגם ה. ייבין. 2. משפס מות תרגם מ. בן-אליעזר. הוצאת "דביר" תל-אביב. 160 עמ'.

עוזר ורשבסקי. סבריתים. רומן. תרגום מאיריש ה. ייבין. "ספרית הרבות". הוצאת ספרים "מצפה". תל-אביב. תר"ץ. 231 עמ'.

ג'ק לונדון. בקעת הירח. רומן. תרגום דאובן גרוסמן. כרך ראשון. "ספרית הרבות". הוצאת ספרים "מצפה". תל-אביב. תר"ץ. 252 עמ'.

אדווין אריק רוינגר. הצבא מאחורי קוצי הברזל. יומן סיבירי. תרגם מגרמנית יצחק לטרן. הוצאת ספרים "מצפה". תל-אביב. תר"ץ. 129 עמ'.

III. ספרי מדע והיסטוריה:

פעמה של היסטוריה מאת מכס נוררוי. תרגום ד"ר י. בלובשטין בעריכת פ. לחובר. חלק א'. הוצאת ספרים "מצפה". תל-אביב. תר"ץ. קצ"א עמ'.

קרל מרכס. הרכוש. בקורת הכלכלה המדינית. מסורר ומלוקט להבנת הרבים על-ידי יוליאן בורכרדט. מתורגם מגרמנית בירי י. יוברכהו. מהדורה שניה. תר"ץ. 316 עמ'.

הביח השני בגדלוחו. ששה מחקרים היסטוריים מאת ד"ר יוסף קלוזנר פרופ' בא ניוברסיטה העברית בירושלים. הוצאת "דביר", תל-אביב. תר"ץ. 180 עמ'.

כתובים. ספר שלי עס באור מאת ש. ל. גררון. תל-אביב. תר"ץ. 318 עמ'.

בנה הפועלים בע"מ
תל-אביב

הון המניות הרשום: 100000 לא"י

מנהל עסקי בנה לכל ענפיהם
 תל-אביב, ת. די. 27. מספר טלפון 328.

סוכנות „מאזנים“ בתפוצות

<p>ליטה</p> <p>תרבות „עזרה“ Lukslo g-ve 8</p> <p>קובנה</p>	<p>פולניה</p> <p>Tlomackie 68 ורשה</p>	<p>ארצות הברית</p> <p>„מוריה“ 46, Canal str. ניו-יורק.</p>
<p>אפריקה הדרומית</p> <p>ל. רונין 37 Simmonds str. יוהניסבורג</p>	<p>קנדה</p> <p>Hyman's Book & Art Shop 412 Spadina av. טורונטו</p>	<p>רומניה</p> <p>„פרקים“ Antini 54 בוקרשט</p>
<p>אנגליה</p> <p>מ. אפטיקר 42 Beanmout Square mil end 1 לונדון</p>	<p>גרמניה</p> <p>רובין Kantstr. 46 ברלין-שרלוטנבורג</p>	<p>ארגנטינה</p> <p>י. ל. גורליק Del-Buen Orden 1014 U. T 60 Caballito 3546 בואנוס-איירס</p>

אותות כבוד והצטינות :
 המבורג 1897 פריז 1900
 וינה 1906 טורינו 1911
 מוסקבה — — — 1923
 זומבלי לונדון — — 1926
 יפו תל-אביב — — 1926

יקבי ראשון-לציון וזכרון יעקב
„כרמל מזרחי“
 (תל-אביב-יפו)

יין, קוניאק, ארק וליקר

באנגליה — חברת „פלוין“ שורדיטש 1789 — לונדון.
 בשוויצריה — ג'נף, בגרמניה-ברלין, בצ'כוסלובקיה —
 ברוקס, באוסטריה — וינה, בפולניה — ורשה, בדנציג,
 בדניה-חברת „כרמל“ קופנהגן, בהולנד — אמסטרדם.
 בארצות הברית-ניו-יורק, בארגנטינה — בוינס-אירס.
 בברזיליה — ריו-ד-ז'נירו.
 במצרים-חברת „כרמל מזרחי“-רהיבו, אלכסנדריה,
 פורט-סעיד, טואץ, מנסורה, טרנסול, יוהניסבורג,
 מלבורן.
 אוסטריה:
 נירולנד:
 אוקלנד, הסטינגס.

אירופה:
 אמריקה:
 אפריקה:
 אוסטרליה:
 נירולנד:

המשרד המרכזי:
 ראשון-לציון, ארץ-ישראל
 סניפים וסוכנויות:

בארץ-ישראל — חברת „כרמל מזרחי“ — ירושלים,
 תל-אביב, יפו חיפה, צפת וכל המושבות העבריות.
 בסוריה — חברת „כרמל מזרחי“-בירות, דמשק, חלב,
 בהודו — בומביי.
 במזרח הרחוק — חברת „כרמל מזרחי“ — שנגהאי.

אסיה:

ספר התוצרת של חברת ליבר - קלאו שופולד, כרמל, מרמל, רבה וחלבה

מצפה, חברה להוצאת ספרים בע"מ, ת"א

יצא לאור ונמצא למכירה

מלוך ערבי-עברי

מאת אברהם אלמליח

המלון מכיל 608 עמודים, בערך 30000 מלים.
המלים הערביות באות עם בטוין באותיות עבריות.

מחיר המלון בליכ 500 מא"י.

מכורך בד - 550 מא"י.

אפשר להשיג את המלון מכורך ביחד
עם המלון עברי-ערבי מאת א. אלמליח
במחיר 900 מא"י.

פרס לחותמי "מאזנים" בפולניה

אנו נותנים את הקובץ
הספרותי המצויין רב התוכן
ומלא הענין

"כנסת"

432 עמודים גדולים על ניר משובח
שמחירו הנורמלי 17.80 זהוב

לחותמים חצי שנתיים - 10 זהובים
ולחותמים שנתיים חנם לגמרי

הפרס הזה ניתן רק לאלה, שישלמו את דמי החתימה
(לחצי שנה-30 זהוב, לשנה-60 זהוב) במשך חדשי

יוני - יולי ש. ז.

הסוכנות הראשית לפולניה:

בית מסחר ספרים "עבר" וורשא

חותמי "מאזנים" בגולה

מתבקשים להזדרז במשלוח
דמי החתימה לשנה השניה.

הוצאת ספרים א. י. שטיבל ברלין-תל-אביב

מספרות הקלאסית יצאו לאור:

(1) הסוחר מוינציה (ספר ראשון מכל כתבי
ויליאם שקספיר), תרגום ש. הלקין
מחירו 250 מיל.

(2) אדיפוס המלך מאת סופוקלס
תרגום ש. משרניחובסקין

מחירו 200 מיל.

יצא לאור: י"ן כריסטוף מאת רומן רולן

ספר עשירי היום החדש

מחירו 180 מיל

עם צאת החלק האחרון של ספר-הדור הזה ניתנה
לקהל-הקוראים הרחב, שקראו ורכשו להם את תשעת
החלקים הקודמים, והם מצפים להופעתו, האפשרות
לעמוד בשלימות על המרגדה הגדולה של דור הילך
ודור בא. בחלק זה ניתן המעבר מאיש הדור החולה
אל האיש החדש, שעליו להיות גדול יותר ומאושר יותר.

הספרים נמצאים למכירה בבימ"ס "מוריה" תל-אביב, ירושלים, חיפה, פתח-תקה ועפולת.
ובשאר בתי מסחר ספרים שבארץ.

החותמים השנתיים של הוצאת שטיבל מקבלים את הספרים בהנחה.

כתובת ההוצאה: תל-אביב, ת. ד. 237, רחוב יבנה 19.